

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Bezpečnost

příručka pro účastníky kurzu - pracovní text ke studiu

Pojďme spolu CZ.1.07/1.2.17/01.0011

Operační program Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Rovné příležitosti dětí a žáků,
včetně dětí a žáků se speciálními
vzdělávacími potřebami

1. BEZPEČNOST, OCHRANA ZDRAVÍ A ZÁSADY POŽÁRNÍ PREVENCE

1. Úraz není náhoda = úrazům lze úspěšně předcházet

Přestože nejsou k dispozici podrobné statistiky úrazů dětí a mládeže lze i z částečných čísel MZd, MV a pojišťoven dovodit, že i když se při našich činnostech s dětmi setkáváme převážně s lehčími úrazy, je třeba vyjít z toho, že v posledním desetiletí ročně na úrazy zemřelo cca 400 - 200 dětí, 3 000 dětí má po úraze trvalé následky-postižení, ... Musíme být zvláště opatrní při činnostech spojeným s pobytem dětí ve vodě (např. ročně utone cca 20 dětí ve věku do 10 let, po skocích do vody utrpí řada dětí úrazy hlavy a páteře), s přepravou na silnici (pády z kola, dopravní nehody) a při činnostech vyžadujících speciální přípravu vedoucích (vodní turistika, lanové překážky).

Česká republika se řadí mezi státy s nejvyšší úmrtností dětí v důsledku úrazů v Evropě. Přestože úmrtnost klesá, celkový počet úrazů spíše roste. Chybí nám údaje, kolik úrazů se stalo přímo při činnosti v dětských sdruženích a při jaké činnosti, či zda úmrtí souviselo s nepoužitím ochranných pomůcek. Pojišťovny vysledovaly, že nejohroženější skupinou jsou chlapci od 11 - 15 let.

Úrazy nikdy nejsou náhodné, mají své příčiny. Je jim možné u velké většiny situací a činností zabránit. Je třeba se věnovat prevenci - tj. omezovat rizikové situace. Naším cílem je seznámit všechny s jednotlivými druhy našich činností a omezit či předcházet rizikovým situacím. Prevence spočívá jak v krocích pasivní prevence (dobrý stavebně-technický stav i vybavení našich kluboven, hřišť, používání nepoškozeného sportovního a turistického vybavení, používání ochranných pomůcek, tak v krocích aktivní prevence (seznámení dítěte s pravidly, s dětmi postupovat od jednodušších a méně náročných činností ke složitějším, vést je k tomu, že se např. před sportovním výkonem rozcvičí, že se dítě naučí rozeznávat nebezpečná místa, situace, předměty, tj. naučí se chovat se bezpečně).

1a. Základní předpisy pro práci s dětmi

Pro jakoukoliv lidskou činnost stanoví platné právo určitý rámec. Platí to i pro osoby, které na základě svých pracovních či jiných povinností vykonávají dohled nad nezletilými. Následuje citace pro naši oblast nejdůležitějších ustanovení nového občanského zákoníku a sice §§ 31,32 a 2920, 2921.

§ 31 Má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku.

§ 32 (1) Udělil-li zákonný zástupce nezletilému, který nenabyl plné svéprávnosti, ve shodě se zvyklostmi soukromého života souhlas k určitému právnímu jednání nebo k dosažení určitého účelu, je nezletilý schopen v mezích souhlasu sám právně jednat, pokud to není zákonem zvláště zakázáno; souhlas může být následně omezen i vzat zpět.

Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

§ 2920 (1) Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, nahradí způsobenou škodu, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; poškozenému náleží náhrada škody i tehdy, nebránil-li se škůdci ze šetrnosti k němu.

(2) Nebyl-li nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky, má poškozený právo na náhradu, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného.

§ 2921 Společně a nerozdílně se škůdcem nahradí škodu i ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled. Není-li škůdce povinen k náhradě, nahradí poškozenému škodu ten, kdo nad škůdcem zanedbal dohled.

§ 95 Nezletilý, který není plně svéprávný, může v obvyklých záležitostech udělit souhlas k zákroku na svém těle také sám, je-li to přiměřené rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku a jedná-li se o zákrok nezanechávající trvalé nebo závažné následky.

S ohledem na skutečnost, že tato ustanovení jsou blízka textu ustanovení předchozího OZ (platících nezměněna od roku 1964) je k dispozici dostatek soudních rozhodnutí, z nichž lze usoudit, jaká je či bude rozhodovací praxe soudu. Ta se shodla na tom, že náležitým dohledem tu nelze rozumět takový dohled, který by byl vykonáván stále, nepřetržitě a bezprostředně (na každém kroku).

Lze shrnout, že každý výchovný pracovník by si měl počínat vždy tak, aby se odpovědnosti zprostil, a odpovědnosti se zprostí, jestliže prokáže, že náležitý dohled nezanedbal.

Zákon sám náležitý dohled nedefinuje. Podrobnější „požadavky“ na chování odpovědných osob, tedy v tomto případě výchovných pracovníků, je možno nalézt v řadě předpisů zabývajících se speciálními oblastmi lidské činnosti. Například jen na oblast bezpečnosti práce se vztahuje více než 132 předpisů a jako příklad lze uvést **vyhlášku č. 87/92 MŠMT ČR** o školních družinách a školních klubech. V ní se např. praví, že ředitel vydává vnitřní řád družiny. Jde tedy o další normu, která zavazuje v tomto případě vychovatele, a v konkrétním případě je určité podrobnějším vodítkem pro posouzení, zda dotyčný náležitě dohlížel.

Je patrné, že posoudit odpovědnost konkrétního výchovného pracovníka, popřípadě její míru, není věc jednoduchá a bude vždy nutno vyjít z povahy a okolností konkrétního případu, tedy bude nutno:

- věnovat pozornost osobnosti nezletilého, tedy zda byl schopen ovládat své jednání (volní stránka), a posoudit následky (intelektuální stránka). Úroveň těchto schopností nevyplývá automaticky z věku nezletilého. Věk však může sehrát roli v případě snížení náhrady škody způsobené nezletilým podle § 450 Občanského zákoníku.
- posoudit, v jakých podmínkách došlo k jednání, jež zapříčinilo škodu. Zda šlo o přecházení křižovatky ve městě nebo sbírání lesních plodů v lese. Pro posouzení oněch konkrétních podmínek je nutno vyjít i z denní doby, kdy bylo jednáno, popřípadě ročního období a počasí. Není možno zde vyjmenovat všechny faktory, některé situace lze jen těžko předpokládat.

- zjistit, jak byla připravena činnost, při níž došlo ke vzniku škody; nebo-li jak byla zajištěna z materiálního i personálního hlediska. Z toho vyplývá, že neexistují nějaké jednoduše dané požadavky na náležitý dohled. Někdy postačí jen prostý dozor známý ze školního prostředí např. ve školní jídelně, jindy budou nutná přísná bezpečnostní opatření spojená s prohlídkou a znalostí terénu např. při koupání.

Pro úplnost je nutno dodat, a je to ostatně zřejmé i z ustanovení § 422 odst. 3, že vykonává-li dozor právnická osoba a nezletilý v rámci její činnosti způsobí škodu, bude odpovídat, resp. bude posuzováno, zda zde je či není a v jaké míře, odpovědná právnická osoba. Odpovědnost fyzické osoby, které náležitý dohled vykonávala v rámci plnění úkolů právnické osoby, je otázkou vztahu této fyzické a právnické osoby.

Vycházeli jsme až doposud z toho, že otázka posouzení odpovědnosti za škodu v souvislosti s ohledem nad nezletilou osobou bude úkolem civilního soudu. Odkaz na povahu a okolnosti konkrétního případu nebyl samoúčelný. Naznačil pravděpodobný postup soudce, který by vzal v úvahu závazné právní normy i konkrétní okolnosti případu. V případě závažných úrazů s následkem soudního zjišťování skutkové podstaty, tyto věci posuzují příslušní soudní znalci.

Věříme, že předložený materiál přispěje k vyloučení zbytečných konfliktů a neodradí Vás od práce s dětmi, která ostatně nepřináší jen starosti, ale i radost.

Statut sdružení PIONÝR a další dokumenty

Soustava přípravy vedoucích obsahuje tzv. VSTUPNÍ KVALIFIKACI

Vstupní stupeň je povinný pro všechny dospívající a dospělé členy Pionýra zastávající jakoukoliv funkci a plní především funkci zákonného proškolení pracovníka před zahájením jeho činnosti, tzv. Pionýrské minimum. Platí bez časového omezení.

Základní stupeň KVALIFIKACE INSTRUKTORA, KVALIFIKACE ODDÍLOVÉHO VEDOUČÍHO, KVALIFIKACE PRO VÝKON VOLENÝCH A JMENOVANÝCH FUNKCÍ. Platí bez časového omezení.

V systému vzdělávání pionýrů nad 15 let je u základního stupně stanoveno, že **bez ověření znalostí z bodu - Bezpečnostní předpisy pro činnost s dětmi nelze vydat pověření k výkonu funkce přímé práce s dětmi.** Kdykoliv dle potřeby pak zajišťují právní subjekty v dalším průběhu práce s dětmi proškolení svých vedoucích - nejméně jednou ročně. Doporučujeme u plnoletých pracovníků a členů nejméně jednou ročně zajistit školení bezpečnosti práce s dětmi v oblasti jejich činnosti s podpisem protokolu, ze kterého je patrná oblast a rozsah proškolení, jeho termín a lektor. Neboť v případě nutnosti prokazování tohoto proškolení je situace jednodušší - „co je psáno, to je dáno“. U nezletilých členů sdružení či účastníků akcí je poučení prováděno zpravidla průběžně při jednotlivých činnostech, některé zásady jsou zakotveny v různých dokumentech: Řád klubovny, Pochodové zvyky a tradice oddílu, Táborový řád, Denní režim, obecné pokyny pro vypracování programového a organizačního zabezpečení akce, celoroční plán činnosti kolektivu, měsíční plány či jiné formy přípravy vedoucího, táborový denní rozkaz atp.

V případě činností, které nejsou běžné, či jsou zvláště nebezpečné, musí vedoucí těchto činností absolvovat speciální poučení, pokud nejsou přímo předepsána speciální školení a zkoušky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Minimálním cílem vzdělávání pionýrů nad 15 let je **naplnění zákonné normy o poučení pracovníka pro výkon konkrétní funkce nebo činnosti některým z právních subjektů Pionýra pionýrské skupiny nebo rady.**

Vedoucí kolektivu dětí (oddílů, klubů, rodů, kroužků atp.) a jeho zástupci, SV a hospodáři musí být starší 18. let s požadovanou kvalifikací. Pověření k výkonu funkce vydává vedení právního subjektu.

Určitá část kolektivu dětí (družina, hlídka, klub atp.) mohou pracovat bez přímého dohledu dospělých (pokud to pro zvolenou činnost neodporuje předpisům), je-li tato činnost vedena řádně poučeným vedoucím „družiny“ ze strany „oddílového“ vedoucího, uvedena na schváleném plánu práce pionýrského „oddílu“ a uskutečňována podle pokynů vedoucího „oddílu“.

Pověřená osoba ve věku 15 - 18 let nese částečnou odpovědnost, tj. takovou, která odpovídá jejím zkušenostem, rozsahu znalostí a poučení, věku, fyzické kondici, odpočinku - únavě. Před každou samostatnou činností je zodpovědným vedoucím poučena o možném riziku, o bezpečnosti práce (nesmí se však jednat o zvlášť nebezpečné činnosti - střelba, koupání, pohyb po rušných komunikacích atp.). Doba samostatné činnosti nesmí překročit rozumnou délku.

Každá činnost musí odpovídat věkovým a individuálním zvláštnostem dětského kolektivu. Základem bezpečnosti práce je kázeň pionýrského kolektivu. Nutnou podmínkou úspěšné a bezpečné práce je příprava veškeré činnosti a všech, kteří se na ní podílejí. **Je třeba „zaměstnat“ děti tak, aby jim nezbyl čas na vymýšlení a realizaci individuálních nevhodných nápadů.** Další důležitou zásadou pro vedoucí je „selský rozum“ a „přiměřenost“.

1b. Přihláška do oddílu /kroužku a pravidelná činnost

V přihlášce dítěte do kroužku, oddílu, klubu, by měli rodiče kromě základních údajů o dítěti uvést další upozornění (hlavně na zdravotní stav, alergie, citlivost na léky, ...), zájmy. Přihláška musí být podepsána rodiči. Přihláška musí obsahovat i kontaktní telefonní čísla, e-mail adresy, ... na rodiče, nebo jejich zákonné zástupce. U malých dětí je nutno řešit jejich odchod (příchod) ze schůzky (akce), tj. zda si je budou vyzvedávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce, nebo mohou odcházet sami. Po skončení schůzky, akce je třeba zajistit, aby v případě nepřítomnosti rodiče dítě neodešlo samo. Případné kolizní situace pak lze řešit nejlépe pomocí telefonu, mobilního telefonu nebo osobním doprovodem dítěte.

Na některé z úvodních schůzek provedeme poučení dětí o základních pravidlech činnosti oddílu (kroužku), tj. o bezpečnostních pravidlech. Zapišeme to do deníku vedoucího nebo deníku kroužku. Pozor na proškolení nepřítomných.

Pokud se dítě delší dobu neúčastňuje činnosti (oddílu, družiny, kroužku, klubu...), je vhodné zjistit vhodnou formou, zda o tom rodiče ví a situaci dořešit (ukončením členství, omluvou pro nemoc či jiné důvody, ...).

Po celý oddílový rok je vhodné vést řádně prezenční listinu, kam se zapisuje jednotlivá účast pionýrů na všech schůzkách a akcích skupiny, oddílu. Žádá-li dítě o uvolnění ze schůzky před jejím ukončením, musí mít písemnou omluvenku od rodičů. Pokud ji nemá a oddílový vedoucí jej uvolní ze schůzky, je třeba do prezenze zapsat čas a důvod odchodu.

Povinností vedoucího dětí je **vždy před každou činností upozornit děti na specifika činnosti a nebezpečí vzniku úrazu**. Toto upozornění musí být všem dětem srozumitelné a všechny jej musí slyšet. Vedoucí musí důsledně vyžadovat plnění všech příkazů a zákazů, tj. tyto by neměly být pouze formální.

1c. Poučení osoby k výkonu funkce

Součástí tohoto poučení je vždy i poučení obsahující Bezpečnostní předpisy pro činnost s dětmi. Kdykoliv dle potřeby pak zajišťují právní subjekty v dalším průběhu práce proškolení svých vedoucích dětí - nejméně jednou ročně s podpisem protokolu, ze kterého je patrná oblast a rozsah proškolení, jeho termín a lektor. Vedoucí tábora si zajišťuje proškolení v návaznosti na toto školení nebo samostatně. V případě nutnosti prokazování tohoto proškolení je situace jednodušší - „co je psáno, to je dáno“.

Pokud jsou oddíloví pracovníci v pracovně-právním vztahu s právním subjektem (sdružením), je pak třeba respektovat požadavky zákoníků práce, např. na přestávky v práci a jejich evidenci, dostatečného času na odpočinek. Pokud jde o akci pořádanou právním subjektem z oblasti Ministerstva školství, pak je třeba provést seznámení s řadou vyhlášek a směrnic MŠMT upravujících provádění jednotlivých činností. Rovněž tyto právní subjekty nemohou využívat osoby 15-18 let jako osoby s omezenou zodpovědností při přímé práci s dětmi.

Minimálním cílem vzdělávání pionýrů nad 15 let je **naplnění zákonné normy o poučení pracovníka pro výkon konkrétní funkce nebo činnosti některým z právních subjektů Pionýra pionýrské skupiny nebo rady**.

Vedoucí kolektivu dětí (oddílů, klubů, rodů, kroužků atp.) a jeho zástupci, zdravotníci, hospodáři musí být starší 18. let a mít požadovanou kvalifikaci. Pověření k výkonu funkce vydává vedení právního subjektu.

V případě, že se na naší činnosti budou vyskytovat ve větším počtu děti se specifickými vzdělávacími potřebami (SVP) je třeba respektovat snížený počet dětí versus počet vedoucích nebo dítě musí mít, v případě těžšího postižení, svého asistenta.

1d. Děti se specifickými vzdělávacími potřebami (SVP)

Podle zdravotních informací můžeme zjistit, zda jsou mezi dětmi děti se SVP - **děti se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním**. U dětí s tělesným postižením je někdy nutná dopomoc. V některých případech je třeba činnost zkrátit nebo naplánovat náhradní činnost. Dá se předpokládat, že děti s mentálním postižením na tábore nebudou. Při činnosti v našem sdružení se setkáme pravděpodobně pouze s dětmi s hraničními intelektovými hodnotami.

U **sociálně znevýhodněných dětí** (často je to navázáno na sociálně narušené rodiny, ...) se mohou objevit problémy s hygienickými návyky, schováváním jídla, sklon k útěkům, větší děti - kouření atp.).

Tělesně postižení

U **zrakově postižených dětí** je třeba dbát na to, aby měli svoje brýle (ideálně ještě náhradní brýle). Pro čtení textu, mapy, totéž při tvorbě nějakých výrobků potřebují dostatečné osvětlení.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

U dětí se sluchovým postižením je třeba dbát na to, aby měli v pořádku sluchadla (baterky, ...). Při rozhovoru je třeba zvolit správný postoj tak, aby dítě na Vás dobře vidělo a mělo možnost odezírat, pro odezírání je důležité i osvětlení.

U dětí s vadami řeči se nejčastěji mohou objevit vady výslovnosti, koktavost nebo breptavost.

Drobná fyzická poškození např. v důsledku nemoci - lehká DMO (hrubá motorika bývá neobratná...).

Pokud je dítě je dítě v péči psychiatra (většinou je to spojeno s pravidelným užíváním tlumících léků, ... Pokud by pak při delší akci, na táboře došlo k vysazení těchto léků, může se to projevit nevládnutou agresivitou (POZOR - pokud jde o velké děti, mají velkou sílu, ...). Předpokládám, že dítě s touto poruchou (agresivita) nezíská souhlas lékaře k pobytu např. na táboře.

U dětí s SPU - specifickými poruchami učení (dětí s dys...) je důležité zohlednění jejich dílčích nedostatků, zdůraznění jejich silných stránek, přínos týmu; potřebují zvyšování sebedůvěry a podporu týmu, je třeba vždy zabránit jejich zesměšňování.

U dětí s dyslexií se může projevit pomalejší a nepřesné čtení, mohou mít obtíže při čtení map a mívají obtíže s pravou - levou orientací. Problém s krátkodobou pamětí - nezapamatují si pokyny, které mají více kroků (např. jděte do lesa, v lese první cestou doprava, u seníku do leva...).

Děti se specifickými poruchami chování (SPCH) např. poruchy pozornosti s hyperaktivitou (ADHD) - může se projevit nevládnutelná reakce - impulsivnost (např. v afektu hodí židli, nebo naopak omdlévají a dusí se), provozují nebezpečné aktivity (podceňují nebezpečí), projevuje se u nich „urychlenost“, šaškování, „zmatené chování“, mají problém s krátkodobou pamětí, je třeba ověřit, zda si uvědomili, zapamatovali „slyšené“. Projevují se jako „neobratní a nepozorní“. Jsou neklidní při zvýšené zátěži, únavě.

Vhodná opatření při práci s dětmi se Specifickými Poruchami Chování = zajistíme si pozornost při zadávání pokynů, ověříme pochopení instrukcí, sledujeme je při činnosti..., zajistíme kamaráda - patrona, ověříme si, zda si „uvědomili a zapamatovali slyšené“.

Přínos pro dítě v oddíle je kamarádské prostředí, týmová spolupráce, získání užitečných vědomostí, dovedností, návyků.

Obecně při práci s dětmi se SVP potřebujeme plánovat na činnosti více času, snažit se vydávat jednoduché informace, nespolehneme na samostatnost dítěte, hledáme jeho silné stránky a oceňujeme snahu, snažíme se zamezit zesměšňování kohokoliv z dětí!

Povinností vedoucího dětí je vždy před každou činností upozornit děti na specifika činnosti a nebezpečí vzniku úrazu. Toto upozornění musí být všem dětem srozumitelné a všechny jej musí slyšet. Vedoucí musí důsledně vyžadovat plnění všech příkazů a zákazů, tj. tyto by neměly být pouze formální. Je důležitá důslednost a jasná pravidla. **Je třeba věnovat zvýšenou pozornost impulzivním a nepozorným dětem.**

Otázky:

- Jakou mají nezletilí právní způsobilost? K jakým právním úkonům jsou způsobilí?
- Kdy je nezletilý zodpovědný za škodu jím způsobenou?

- Kdy se výchovný pracovník nebo jiná osoba vykonávající dohled nad nezletilým zproští odpovědnosti za jednání nezletilého?
- Pokus se specifikovat pojem „náležitý dohled“.
- Jak je to s náhradou škody způsobenou nezletilou osobou, pokud vykonává dohled „právní osoba“.
- Co by měla obsahovat Přihláška do oddílu - na větší akci pro nečleny oddílu?
- Jak a kdy probíhá poučení vedoucích a dětí na Vašich akcích ?
- Uved' nějaké své praktické případy specifik práce s dětmi s SVP?

2. Bezpečnost při činnosti v místnosti, v budově, v ubytovně

- dát pozor na rozzhavená kamna, rozbité elektrické spotřebiče, vypínače a zásuvky;
- nedovolit dětem žádnou manipulaci s ohněm a elektřinou bez dohledu dospělé osoby;
- dbát na to, aby se děti nevykláněly z oken, nestoupaly na ně ani na parapety. V místnosti, kde je otevřené okno, by měla být s dětmi dospělá osoba;
- v místnosti hrát pouze takové hry, které zaručují bezpečnost dětí;
- na chodbách nedovolit běhání, klouzání, sjíždění po zábradlí, skákání ze schodů apod.;
- pozor na ostré hrany nábytku, skleněné plechy - okna, dveře, poškozené lino, stav parket apod.;
- dbát na dodržování Řádu klubovny, který by měl obsahovat organizační, hygienické i bezpečnostní pokyny pro provoz klubovny. Dbát na pořádek a úklid;
- vědět kde jsou hlavní uzávěry vody, elektrického proudu, plynu - v klubovně, v budově;
- při ubytování ve školách, velkých ubytovnách zjistit kde je nouzový východ.

Otázky:

- Na co je třeba dbát při činnostech v místnosti nebo budově (schůzka v klubovně, ubytovna při výletu, ...)?
- Zkus vyjmenovat alespoň 5 předmětů, které jsou nebezpečné v budovách, místnostech?
(Sklo v jakékoliv podobě, otevřená nebo špatně zavřená okna, poškozené elektrické zásuvky, světla nebo elektrické rozvody a spotřebiče, otevřený oheň, roztopená kamna, poškozené nebo kluzké lino-parkety nebo dlažba, rozbité židle nebo stoly...).
- Kde se nachází ve vaší klubovně - tělocvičně lékárnička první pomoci?
- Kde se nachází ve vaší klubovně - tělocvičně hlavní uzávěr vody, plynu, elektrické energie?
- Jaká jsou telefonní čísla - první pomoc, hasiči, policie?
- Měla vaše ubytovna nouzový východ? Byl řádně označen a dostupný?

3. Bezpečnost při činnosti v tělocvičně a na hřišti

Před cvičením

- je nutno zkontrolovat stav nářadí;
- zajistit stálou přítomnost dospělé osoby, která dbá na udržování kázně a organizuje činnost;
- při cvičení zajistit pro každého cvičence dostatek volného prostoru;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- děti smějí použít pouze to nářadí, u něhož je dáována záchrana;
- dbát na vhodné cvičební oblečení a nedovolit dětem cvičit bez příslušné obuvi;
- pozor na hrany, rohy nářadí, kluzkou podlahu a stav parket, upevnění nářadí;
- míčové hry hrát pouze v případech, kdy je na ně tělocvična uzpůsobena (okna a osvětlovací tělesa jsou opatřena odraznými kryty).
- necvičit bezprostředně po jídle;
- vědět kde je umístěna lékárnička a mít k ní přístup.

Při sportovních závodech a soutěžích

- hlavní organizátor akce musí zajistit dostatek spolupracovníků, aby u každé sportovní disciplíny byl nejméně 1 odpovědný pracovník;
- při disciplínách dbát na úpravu sportoviště (kameny, hřebíky sklo apod.);
- zajistit dostatečný prostor pro všechny druhy sportů (vrhy a hody - pozor na diváky!);
- při větších akcích zajistit přítomnost zdravotníků s lékárničkou;
- dbát na kázeň a správné sportovní chování dětí;
- v zimě využívat pouze kluziště určená pro veřejnost, v případě že jde o přírodní kluziště vždy si ještě sami provést kontrolu.

Otázky:

- Jaké kontroly provedeš před započítím akce v tělocvičně nebo na hřišti?
- Popiš celý průběh správně vedené akce v tělocvičně z pohledu zajištění bezpečnosti.
- Popiš základní bezpečnostní prvky, které musíš zajistit při organizaci sportovní soutěže.

4. Bezpečnost při přesunu dětí a kolektivu

a) v dopravních prostředcích

- při výběru typu dopravy vzít v úvahu kapacitu dopravních prostředků při hromadném odjezdu na víkend a zpět;
- nastupovat a vystupovat organizovaně, po částech do různých míst, případně různými spoji a dopravními prostředky, exponované úseky pěšky, vlastní BUS atp.);
- děti přepravovat jen takovými prostředky, které vyhovují příslušným dopravním předpisům;
- za pořádek ve vozidle (vlak, autobus apod.), kterým se děti přepravují, nese plnou odpovědnost jejich vedoucí; nejrychleji, nejbezpečněji, vždy pohromadě;
- nedovolit dětem, aby pobývaly v blízkosti dveří, vykláněly se z oken, přecházely z vagonu do vagonu;
- povolení k nástupu dá vedoucí, až když dopravní prostředek stojí ve stanici, pověří jednoho vedoucího, aby nastupoval první a v dopravním prostředku pomohl zajistit usazení dětí tak, aby se děti nerozběhly po vozidle, sám nastupuje poslední;
- v dopravním prostředku, kde není zajištěno sezení, dbá, aby se všechny děti držely pevných držadel, vedoucí a starší kamarádi pomohou dětem dát zavazadla na poličky;
- během přepravy je vhodné děti zabavit drobnými hrami a kvízy;
- zavčas před výstupní stanicí dáme pokyn k přípravě zavazadel, oblečení (zvláště v zimě) a výstroje, ...;

- povolení k vystoupení dá vedoucí, až prostředek stojí ve stanici, sám vystupuje první a zajišťuje bezpečnost dětí při výstupu, poslední vystupuje pomocník a kontroluje, aby všichni vystoupili a v dopravním prostředku nic nenechali (zavazadla, oblečení, turistickou výstroj, ...);

b) při chůzi po silnici

Zákon č. 361/2000 o provozu na pozemních komunikacích rozlišuje chodce - jednotlivce, pochodující útvar a organizovanou skupinu školní mládeže.

- Organizovaná skupina školní mládeže musí být vedena osobou starší 15 let, způsobilou na skupinu řádně dohlížet;
- tato skupina jde po chodníku vždy vpravo nebo po levé krajnici nejvýše ve dvojstupu (pokud to šířka krajnice umožňuje);
- nemůže-li jít po chodníku nebo po levé krajnici, smí užit vozovky. Pak je to **pochodující útvar a platí pro něj ustanovení jako pro vozidla**; v tomto případě pak pochoduje útvar po pravé straně vozovky;
- za snížené viditelnosti (tma, mlha, hustý déšť) musí být pochodující útvar označen vpředu po obou stranách neoslňujícím bílým světlem a vzadu rovněž po obou stranách červeným světlem; označení světlem může být nahrazeno oděvními doplňky s reflexního materiálu;
- jiné neorganizované skupiny dětí a mládeže se řídí ustanoveními pro chodce, tj. jdou vždy vlevo po krajnici nebo po vozovce, musí-li ji použít, jinak po chodníku vpravo;
- osoba, která doprovází organizovanou skupinu školní mládeže nebo skupinu dětí doposud nepodléhající povinné školní docházce, je **oprávněna při přecházení vozovky zastavovat vozidla**;
- chodci při přecházení na vyznačených přechodech jsou povinni, vyžaduje-li to hustota a plynulost provozu jedoucích vozidel brát ohled na řidiče tím, že nepřecházejí jednotlivě, ale ve skupinách; totéž platí na křižovatkách bez vyznačených přechodů,
- mimo vyznačené přechody smí chodec přecházet vozovku jen kolmo ke směru silničního provozu;
- doprovod dětských kolektivů na silnici se doporučuje zajistit nejméně 2 dospělými osobami, z nichž jedna jde vpředu a druhá vzadu;
- velmi důležité je vědět, že se nové pravidlo o tzv. **"absolutní přednosti chodců"** týká pouze chodců jdoucích **na přechodu pro chodce!**;
- řidič - s výjimkou řidiče tramvaje - je povinen umožnit chodci, který je na přechodu pro chodce nebo jej zřejmě hodlá použít, nerušené a bezpečné přejítí vozovky;
- je-li blíže než 50m křižovatka s řízeným provozem, přechod pro chodce, místo pro přecházení vozovky, nadchod nebo podchod vyznačený dopravní značkou Přechod pro chodce, Podchod nebo Nadchod, musí chodec přecházet jen na těchto místech; na přechodu pro chodce se chodí vpravo;
- před vstupem na vozovku se chodec musí přesvědčit, zdali může vozovku přejít, aniž by ohrozil sebe i ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích;
- chodec smí přecházet vozovku, jen pokud s ohledem na vzdálenost a rychlost jízdy přijíždějících vozidel nedonutí jejich řidiče k náhlé změně směru nebo rychlosti jízdy;
- jakmile vstoupí chodec na přechod pro chodce nebo na vozovku, nesmí se tam bezdůvodně zastavovat a zdržovat;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- chodec nesmí vstupovat na přechod pro chodce nebo na vozovku bezprostředně před blížícím se vozidlem;
- chodec musí dát přednost tramvaji;
- chodec nesmí překonávat zábradlí nebo jiné zábrany na vozovce;
- chodec musí užívat především chodníku nebo stezky pro chodce; chodec, který nese předmět, jímž by mohl ohrozit provoz na chodníku, užije pravé krajnice nebo pravého okraje vozovky (§53 odst. 1);
- chodci smějí jít po levé krajnici nebo při levém okraji vozovky nejvýše 2 vedle sebe; při snížené viditelnosti, zvýšeném provozu na pozemních komunikacích nebo v nebezpečných a nepřehledných úsecích smějí jít chodci pouze za sebou (§53 odst. 3);
- před železničním přejezdem si musí chodec počínat zvlášť opatrně, zejména se musí přesvědčit, zda může železniční přejezd bezpečně přejít (§55 odst. 1);

c) při pěších přesunech, na vycházkách a výletech

- účastníky seznámit vždy se směrem, trasou a cílem výletu (případně vybavit je mapou, plánkem nebo obálkou s plánkem a cílem trasy);
- při hrách a pochodu se vyhýbat svahům a velkému sklonu, kamenitým a sutovým stráním, převislým skalám, lomům apod.;
- při zdolávání přírodních překážek dávat dětem záchranu;
- poučit děti o možnosti pokousání zvířaty a nakažení vzteklinou (mršiny, „krotká“ divoká zvěř), pobodání hmyzem, uštknutí jedovatým hadem, v listnatých lesích dávat pozor na klíšťata (encefalitida, borelióza);
- upozornit děti na jedovaté rostliny a houby (omezení používání hub ve hromadném stravování - omezení znalých osob);
- nebrat na náročné túry fyzicky slabé, netrénované, málo otužilé děti;
- **jednotlivce zásadně nepouštět ani na menší túry samostatně;**
- pozor na úpal, úžeh, záněty spojivek (vhodné oblečení, pokrývka hlavy, brýle apod.);
- v mlze neztratit spojení mezi jednotlivými členy skupiny;
- na cestu se nevydávat při silném větru nebo vichřici;
- před cestou zkontrolovat výzbroj a výstroj, která musí být v dobrém stavu a odpovídat plánované akci;
- ve skupině by měl být alespoň jeden zkušený člen, jehož znalosti pomohou překonat případné nebezpečí;
- první zastávku udělat vždy po 10-15 minutách a věnovat jí úpravě výstroje (úprava batohu, tkaničky apod.), další zastávka - mladší děti po 2-3 km chůze, starší po 4-5 km. Je-li pochod delší než 4 hodiny, počítat s přestávkou nejméně 1,5 hodiny, za letního vedra přes poledne 3-4 hodiny;
- do časového rozvrhu zařadit rezervu 1-2 hodiny pro nepředvídané případy;
- tempo pochodu limitovat nejméně zdatným jedincem;
- jeden výchovný pracovník jde vpředu, druhý vzadu skupiny;
- v zimě pozor na zamrzlé potoky atp. - při jejich přecházení;
- omezení ve zvedání břemen představuje u dětí i váha batohu (do 10 kg), ortopéd na mém místě by nám dal podrobné vysvětlení. My jsme zavedli na táboře tradici, že děti při přípravě na putování přinášely své batohy na táborový mincíř - zde byl batoh převážen a případně zkontrolován a „odlehčen“.

Základní zákony pobytu v horách:

- Na každou túru vycházet vždy v čas, tak abychom se vrátili za světla. Počítat s dvěma hodinami rezervy.
- Na túru chodíme vždy s dospělou osobou a nejméně ve třech - dva snáze pomohou třetímu.
- Před odchodem vždy udáme - kam jdeme, trasu, kolik nás je a kdy se vrátíme. Ve společných ubytovnách se zaznamenáme do knihy vycházek a túr.
- Chodíme pouze podle turistického značení a na hřebenech podle tyčového značení.
- Během cesty se nikdy nerozdělujeme, tempo pochodu volíme podle nejslabšího účastníka.
- Plánovanou trasu nikdy neměníme, jen v těžkých případech je možno zkrátit cestu z důvodu úrazu atp.
- Nemůžeme-li se vrátit zpět tam, kam jsme se zapsali včas, zkusíme toto místo upozornit, aby po nás nebylo zbytečně vyhlášeno pátrání.
- V zimě nezapomínáme, že běžecské stopy jsou královstvím běžkařů a mají své přesné zákony, které se nesmí porušovat.
- Rozhodně by každý měl mít na túru sebou 4 věci ve výzbroji: pláštěnku (pomáhá i proti chladu), svačinu, píšťalku (po půl hodině řvaní o pomoc sípá i cvičené hrdlo), obvaz (nahradí i provaz, obvyklá délka 5 m). Výstroj je třeba rovněž upravit s ohledem na prostředí. I v létě si bereme na hřebenové přechody Jeseníků pořádnou bundu nebo alespoň větrovku, zimní čepici a rukavice.
- Pokud padne mlha nebo na hřebenech vejdemo do nízkých mraků, je dobré skupinu navázat na společné lano. Na turistických stezkách nejde o ochranu před zřícením do propasti, ale spíše o zachování stejného tempa celé skupiny a psychickou podporu a pocit bezpečí. Ono se špatně zdržuje, když vás předchůdce popotahuje a následník vám skáče na záda. Vzdálenost mezi členy by měla být alespoň 1,5 až 2 m. První ve skupině potřebuje asi 5 - 10 m provazu (typická vzdálenost mezi tyčemi značení). Je dobré se předem naučit navazovat na jedno lano nebo svazovat se úvazky z krátkých vazaček, které by každý měl mít. Pozor, při nedostatku vazaček se jedinci snaží přivazovat za zápěstí, za poutko na pásek u kalhot, za batoh apod. Zápěstí zakažte rozhodně, ostatní způsoby mohou být, ale ztrácí se bezpečnost svázání, kdyby přeci jenom někdo do díry zapadl. Pokud je nejhůř, místo provazu je možno použít obvazy.
- při postupu podle tyčového značení v husté mlze se skupina zastaví u tyče, první chodec vyrazí k další tyči, až ji najde, postoupí skupina k němu.
- V žádném případě v kritické situaci nepoužíváme alkohol, je prokázáno, že zhoršuje schopnost odhadu vzdálenosti apod. Jeho povzbuzující účinek (roztažení cév, zrychlení krevního oběhu) působí asi 30 minut, pokud do této doby po požití alkoholu nedorazíme k cíli, nastává naopak silná útlumová reakce. Navíc člověk pod vlivem alkoholu dříve propadá depresi a snadněji prochladne.
- Při dojití do úkrytu pozor na prudký přechod do tepla, zejména v zimě. Je potřeba postupně zvyšovat a ne skočit do vyhřáté sauny. Tepelný šok může způsobit srdeční kolaps. Dříve se doporučovalo cestou cvičit a udržovat se tak v rozumné teplotě. Je prokázáno, že u osob se slabším srdcem to nemusí stačit.
- Po dojití do úkrytu je potřeba co nejdříve vyměnit všechno oblečení za suché, pokud nepokračujeme dále, je na místě teplý čaj a spánek. Odborníci z horské služby doporučují čaj obohatit rozumnou dávkou rumu a to i pro děti. Řada dobrých zkušeností dokazuje, že se všichni z prochladnutí vzpamatovali daleko lépe, nebyli nemocní apod.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Kdo nevěří, ať si to vyzkouší. Jedna z nácvikových metod se jmenuje „CHATY VYHOŘELY“. Na podzimní jednodenní výpravě, když prší a je chladno vyhlásíme, že všechny chaty cestou vyhořely. Před chatou vždy zastavíme a svačíme, pozorujeme teplé světélko, lidi vcházející a vycházející z chaty a žmouláme svůj promočený chléb se salámem. Kdo to nevydrží a vejde, toho na zimní přechod raději nevezmeme. Nikdo nezaručí, že vydrží, až o něco půjde, když nevydržel, když o nic nešlo.

Když zabloudíte:

- Neztraťte nervy a klid.
- Nemůžete-li se zorientovat, nepokračujte v cestě, vyhledejte úkryt nebo zhotovte „záhrab“.
- Záhrab musí být co nejhlubší, jestli jde ale až na holou zem, dejte pod sebe chvojí, nebo batohy, mokré věci (ponožky, rukavice) vyměňte za suché. Teď pochopíte, proč máte mít všechny věci v igelitových pytlících. Je prokázáno, že i „nepromokavý“ batoh promokne. Výborně pomáhá tzv. izofolie velikosti prostěradla, do které se zamotáme. Nepochopíte teplo.
- Záhrab zřetelně označte (hole, šátky, atd.).
- Snažte se přivolat pomoc vysíláním světelných a zvukových signálů baterkou a píšťalkou, vysílá se 6 signálů za minutu. Přicházející záchránce dává 3 signály za minutu. V současnosti se stále více používá mobilní telefon.
- Děti je dobré naučit zásadu: „**Když se ztratíš, sedni si a čekej na místě, nejlépe dobře viditelném!**“ „Prověřili jsme si, že pokud se pohybuje hledaný i hledající, je šance na setkání malá!“

- Postup hledání ztraceného se liší podle počtu hledajících. Jeden nebo malá skupinka hledajících začne na místě předpokládané ztráty a postupuje po spirále stále dál od středu:

Pokud se hledaný nenalezne, doporučujeme v dalším kroku ověřit, zda se hledaný nedopravil mezitím sám domů, do tábora atp. Často se stává, že dotyčný je nalezen spící ve stanu, nebo doma při dobrém obědě. Dále pak nezbyvá než vyhlásit pátrání (policie, na horách - horská služba) a hledat pomocí rojnice, tedy pomocí více hledajících v jedné řadě. Jejich vzdálenost musí být taková, aby na sebe a prostor mezi sebou dobře viděli. Často se stává, zejména při nočním hledání, že hledané dítě je natolik prokřehlé a vystrašené, že se neozývá, ani když hledající projde těsně kolem něj.

d) při přesunech na lyžích

(dle vyhlášky 106 MZ 2001, §8 odst. 5)

- při zotavovacích akcích zaměřených na zimní sporty nesmí výcvik nebo jiná soustavná činnost fyzická zátěž dětí přesáhnout 6 hodin denně, s výjimkou dne, kdy se pořádá celodenní výlet;
- výcvik nebo jiná soustavná fyzická zátěž dětí do 12 let musí být nejpozději po 90 minutách přerušena alespoň 15. minutovou přestávkou;
- nepřeceňujte své síly a lyžařské schopnosti;
- za mlhy a sněhové vánice neopouštějte chatu, jste-li na túře, neopouštějte tyčové značení;
- před odchodem na túru je třeba se zapsat do knihy vycházek - cíl cesty, pravděpodobnou trasu a dobu návratu;
- změny v programu cesty a v ubytování hlásit původnímu ubytovateli;
- dbát všech výstražných značek Horské služby;
- nosit s sebou na túru náhradní oděv pro případ změny počasí;

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- na túru chodit nejméně ve třech;
- při nehodě nikdy neopouštět raněného a podat ihned zprávu do nejbližší chaty;

Pro sjezdové tratě

- na sjezdovou trať vstupovat jen na lyžích;
- při jízdě si počínat tak, aby okolí nebylo ohrožováno;
- sjíždět jen podle schopností účastníků a daných terénních a povětrnostních podmínek;
- na trať nevyjíždět ze strany a nekřížovat ji, pokud není volná;
- předjíždět je možno z kterékoliv strany, ale s patřičným odstupem, za bezpečnost předjíždění odpovídá předjíždějící;
- výzbroj musí být bezpečná i pro okolí;
- stoupat nebo sestupovat pouze mimo sjezdovou trať, výjimečně po jejím okraji;

Pro běžecké tratě

- v lyžařské stopě zásadně nechodit pěšky;
- na značených okruzích a vyhrazených tratích se pohybovat jen vyznačeným směrem;
- při předjíždění držet hole těsně u těla, předjížděný lyžař by měl uvolnit stopu na zavolání;
- při sjezdech se musí jízda přizpůsobit terénním podmínkám, lyžařské dovednosti, stavu stopy, viditelnosti a provozu na trati, je třeba dodržovat bezpečnou vzdálenost jezdců mezi sebou;
- při setkání v protisměrech vyhybat vpravo, na tratích s jednou stopou má přednost sjíždějící lyžař, stoupající je povinen stopu uvolnit;
- po pádu je třeba stopu co nejrychleji uvolnit.

e) při jízdě na kolech

- cyklista mladší 15 let je povinen za jízdy použít ochrannou přilbu schváleného typu a mít ji nasazenou a řádně připevněnou na hlavě. (§58 odst. 1);
- dítě mladší 10 let smí na silnici, místní komunikaci a veřejně přístupné účelové komunikaci jet na jízdním kole jen pod dohledem osoby starší 15 let; to neplatí pro jízdu na chodníku, cyklistické stezce a v obytné a pěší zóně. (§58 odst. 2); jízdním kolem se z hlediska provozu na pozemních komunikacích rozumí i koloběžka;
- skupinu dětí na kolech by měli doprovázet vždy alespoň 2 starší osoby, z nichž jedna jede jako první, druhá jako poslední;
- cyklisté smějí jet nebo vést jízdní kolo při pravém okraji vozovky nebo po krajnici jen jednotlivě za sebou;
- jestliže cyklista jde vedle kola po cestě, jde po pravé straně, tj. kolo je více ve vozovce;
- dbát na to, aby děti nejely bez držení řídicích, nedržely se jiného vozidla, nejely v těsné blízkosti za motorovým vozidlem, nevedly za jízdy druhé jízdní kolo, ruční vozík nebo psa, zkrátka předměty znesnadňující řízení kola nebo ohrožující jiné osoby;
- před jízdou zkontrolovat vybavení jízdního kola, které musí být vybaveno podle předpisů (bílá odrazka vpředu, červené odrazové sklo, dvě na sobě nezávislé brzdy, oranžové odrazky na šlapátkách a na paprscích kola); zvonek a kryt řetězu již není povinný, ale doporučujeme ho pro větší bezpečnost dětí;
- pro jízdu za zhoršené viditelnosti je povinné vybavení: předním bílým a zadním červeným světlem nebo blikačkami;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- doporučujeme vyžadovat "povinné" vybavení - nošení cyklistické přilby i u ostatních účastníků nad 15 let (u dětí do 15 let je povinné užívání přilby ze zákona);
- je-li zřízen jízdní pruh pro cyklisty, stezka pro cyklisty nebo je-li na křižovatce s řízeným provozem zřízen pruh pro cyklisty a vymezený prostor pro cyklisty, je cyklista povinen jich užít (§57 odst. 1);
- jízdní pruh pro cyklisty nebo stezku pro cyklisty může užít i osoba pohybující se na lyžích nebo kolečkových bruslích nebo obdobném sportovním vybavením; při tom je tato osoba povinna řídit se pravidly a světelnými signály pro cyklisty (§57 odst. 7);
- pohybují-li se pomalu nebo stojí-li vozidla za sebou při pravém okraji vozovky, může cyklista jedoucí stejným směrem tato vozidla předjíždět nebo objíždět z pravé strany po pravém okraji vozovky nebo krajnici, pokud je vpravo od vozidel dostatek místa; přitom je povinen dbát zvýšené opatrnosti (§57 odst. 4);
- za jízdní kolo se smí připojit přívěsný vozík, který není širší než 800 mm (§58 odst. 5);

f) při jízdě na lodích

Chování na lodích a plavba v nich jsou dány Řádem plavební bezpečnosti na vnitrozemských vodních cestách (vyhláška č. 344/1991 Sb.).

Plavidla, která jsou používána na táborech apod., jsou podle Řádu plavební bezpečnosti malá plavidla.

- lodě nesmějí být přetěžovány;
- děti starší 3 let a dospělé osoby neznalé plavání musí mít na sobě záchranný prostředek (vestu, pás); děti mladší 3 let na malé plavidlo, které je vratké, nesmějí; tj. **všichni nezletilí účastníci plavby musí mít vždy plovací vestu**; pouze držitelé výkonnostních tříd Svazu kanoistů ČR a Svazu vodáků ČR starší 17 let mohou za příznivých podmínek jet bez plovacích vest;
- za bouře nebo silného větru je plavba lodí zakázána;
- je zakázáno sedět za plavby na boku lodě a stát v lodi;
- je zakázáno vplouvat s loděmi do prostorů vyhrazených pro koupání, pokud loď míjí koupajícího se mimo prostor vymezený ke koupání, obeplouvá jej na vzdálenost nejméně 3 metry a pokud možno tak, aby koupající zůstal mezi lodí a nejbližším břehem;
- lodě nesmějí křižovat směr plavby plavidel s vlastním pohonem, které nejsou malými plavidly, ve vzdálenosti menší než 200 metrů;
- všechny lodě musí být nepotopitelné;
- každá loď musí mít alespoň dvě vesla nebo pádla, vylévačku (houbu) a vyvazovací lanko nebo řetízek delší než 5 m;
- loďka smí být vedena osobou starší 15let, která je k tomu tělesně i duševně způsobilá, je obeznámena s technikou vedení lodě a příslušnými plavebními předpisy;
- děti, které neumějí plavat, nesmějí samostatně jezdit na loďkách (většinou řešíme tak, že se jízdě na lodích mohou zúčastnit pouze plavci);
- při plavbě kánoemi a kajaky stačí jeden vůdce (viz osoba starší 15 let) na více lodí, maximálně však 6, které jsou stále v jeho dosahu - možné při projíždě na rybníku;

Při vodním putování je lépe vycházet z předpisů Svazu vodáků a kanoistů kde se hovoří - na každých 5 dětí musí být 1 kvalifikovaný dospělý.

- na exponovaných úsecích musejí mít účastníci kromě vest i přilbu;

Při vodním putování:

- vodní putování by měl vést **kvalifikovaný(i) dospělák(ci)!!!**
- **vodní putování je určeno pouze pro ty, kdo prošli základním výcvikem;**
- vzdálenost mezi loděmi měnit jen podle charakteru vody, žádnou loď nenechat samotnou;
- určit pořadí, v němž lodě pojedou za sebou (zásada: 1. vedoucí, 2. slabší loď, 3. zdatnější loď, poslední - druhý vedoucí);
- zajistit náklad v lodi proti uplavání při převržení, místo lodních pytlů doporučujeme používat 50 litrové láhve z PVC (barely);
- zajistit vhodné obutí dětí do vody, aby se zamezilo úrazům při převržení lodě (staré cvičky atp., ne holínky);
- instruovat účastníky, co dělat při převržení;
- zorganizovat trénink, aby při převržení lodě byla zajištěna účinná pomoc ostatních lodí;

Pravidla při proplouvání jezy:

- proplouvání jezy nebo vodorovnými propustmi sportovními plavidly je zakázáno, pokud plavební správa případ od případu nepovolí v dohodě s organizací, do jejíž péče je vodní tok svěřen, výjimku z tohoto zákazu, na základě kterého potom výjimku ze zákazu vydají správy povodí příslušných řek.

Otázky:

- Jak budeš postupovat při přepravě městskou hromadnou dopravou - tramvají, metrem...?
- Jak budeš postupovat při přepravě autobusem, vlakem?
- Které zásady je nutno obecně dodržovat při všech typech přesunu? (Účastníky vždy seznámit s cílem přesunu, trasou, místy přestupu, počítat s časovou rezervou na nepředvídané situace (1-2 hod), při výběru prostředku přesunu, délce trasy, dobám odpočinku, přihlížet k trénovanosti dětí, jejich věku, kvalitě výstroje a výzbroje, ...)
- Kolik let minimálně musí mít osoba způsobilá vést skupinu školní mládeže po silnici?
- Jaké jsou bezpečnostní zásady při chůzi oddílu po silnici, při přecházení silnice a křižovatky?
- Jaké jsou bezpečnostní zásady při jízdě skupiny dětí na jízdním kole?

5. Bezpečnost při koupání

(dle vyhlášky 106 MZ 2001, §8 odst. 4)

- Koupání kolektivu osob mladších 18 let je možné pouze se souhlasem a **za přítomnosti pověřené osoby starší 18 let schopné vykonávat dozor u této činnosti**;
- koupání dětí v přírodě musí být přizpůsobeno počasí, fyzické zdatnosti dětí a jejich plaveckým schopnostem;
- děti se mohou koupat jen za dohledu osoby činné při zotavovací akci jako dozor;
- dohled může vykonávat jen osoba, která je schopna poskytnout záchranu tonoucím;
- koupat se děti smějí nejdříve **1 hodinu po hlavním jídle nebo intenzivním cvičení**; nikdy ne rozpálené a uhráté;
- koupání dětí v přírodě je nutné přizpůsobit počasí a fyzické zdatnosti a otužilosti dětí;
- místo ke koupání v přírodě, s výjimkou koupání v bazénech a rekreačních rybnících, musí být projednáno s okresním hygienikem; vedoucí musí být vždy dobrý plavec, jinak nemůže být touto funkcí pověřen;
- koupání musí být výslovně uvedeno v denním programu tábora, je-li zařazeno dodatečně, musí tuto změnu vyznačit v programu vedoucí tábora;
- před koupáním je třeba prozkoumat dno, přístup k vodě, hloubku vody a vyhradit prostor pro plavce i neplavce;
- při **první návštěvě koupaliště** se vedoucí osobně přesvědčí o plaveckých schopnostech dětí a rozdělí je na plavce a neplavce, přestože ve většině přihlášek je uvedeno: **PLAVEC x NEPLAVEC**;
- u koupaliště na řece nebo velké vodní ploše při koupání více než jednoho oddílu musí být na vodě loďka, obsazená dospělým pracovníkem tábora a vybavená jednoduchým (i nafukovacím) záchranným kruhem na 10 m dlouhém pevném provazu;
- při koupání více oddílů a plaveckém výcviku dětí má být přítomen zdravotník tábora;
- pro neplavce platí neopouštět vyhrazený prostor, kde stačí; pokud neprobíhá výcvik neplavců, měli by mít plovací vestu nebo kruh či jiné rovnocenné nadnášecí pomůcky;
- ani plavci se nesmějí vzdalovat mimo stanovený prostor pro koupání;
- **neukázněné děti odešleme okamžitě z vody**;
- je vhodné rozdělit děti do dvojic s tím, že se navzájem hlídají;
- s dětmi se koupe vždy vedoucí a je s nimi ve vodě. Pouze při nácviu skoků do vody pozoruje děti ze břehu;
- **„Koupání dětí v přírodě je nutné přizpůsobit počasí a fyzické zdatnosti a otužilosti dětí“** neboť neznám vedoucího, který by sebou na výlet nosil teploměr a s ním uléhal na břeh rybníka;
- program ve vodě zařazovat jen v teplém počasí nebo tehdy, jsme-li schopni zajistit následné prohřátí účastníků (sauna, vytápěná místnost);
- vedoucí musí mít neustálý přehled o všech dětech, tedy i o těch, které se právě nekoupou;
- doporučují se společná koupání oddílů s tím, že na nekoupající se děti dozírá druhý vedoucí;
- je vhodné děti ve vodě označit, nejlépe barevně rozlišenými čepičkami nebo páskami;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- po vykoupání se děti **převlečou do suchého oděvu**, zejména před cestou do tábora ze vzdálenějšího koupaliště nebo před zahájením jiné činnosti.

Koupat se nesmí:

- 100 m na obě strany od mostů, přístavních můstků veřejné dopravy, přecladišť a vjezdů do přístavů;
- v požárních bazénech a nádržích;
- u jezů do vzdálenosti, kterou stanoví plavební správa po projednání se správcem jezu;
- v plavebních komorách a jejich obvodech;
- v místech zakázaných a označených plavební správou nebo poříčním oddílem policie;
- v chovných rybnících označených majitelem;
- v nádržích pro odběr pitné vody.

Je zakázáno:

- křížit plavební dráhu plavidel s vlastním pohonem přibližovat se k nim, zavěšovat se a lézt na ně;
- zavěšovat se a lézt na plavební znaky, poškozovat je a přemísťovat;
- vstupovat na jezy, plavební zařízení a jejich části, na přístavní můstky, určené pro účely vodní dopravy;
- nechat se volně unášet na nafukovacích lehátkách na vodní hladině v plavební dráze;

Otázky:

- Jaké jsou požadavky na osobu, která může vést koupání?
- Kdy po jídle či aktivní činnosti se můžeme jít koupat?
- Kde se můžeme koupat a za jakých podmínek?
- Popište organizaci průběhu koupání a po skončení koupání.
- Na kterých místech se nesmíme koupat?

6. Bezpečnost při terénních a nočních hrách, velkých akcí, soutěžích a hrách

- při terénních hrách - vymezit prostor, čas hry (začátek, délku trvání), svolávací signál, poučit děti a vedoucí o možných nebezpečích;
- při „stopovačkách“, „azimutácích“ atp. vydat pro případ zabloudění pokyn kam se má hlídka dopravit v případě, že se ztratí, nenajde-li další zprávy (buďto ústně nebo plánek v obálce);
- při lesních honičkách pozor na větvičky a házení šišek (poranění očí);
- zvolit vhodné vymezení prostoru a jeho velikost - nebezpečí zabloudění zvláště při nočních hrách (vymezení nejlépe označenými cestami, které pak nesmí nikdo překročit - v noci na cestě postavit alespoň jednu hlídku);
- noční hry provádět v „bezpečném prostoru“, který všichni dobře znají z denního programu;
- seznámit všechny vedoucí a děti s riziky pohybu v noci, nebezpečí poranění ve tmě (terénní nerovnosti a překážky, větve stromů - držet ruku před obličejem atp.); zásada zvýšené opatrnosti při pohybu;
- děti při nočních hrách a stezkách odvahy **nestrašíme**, vedoucí zabezpečují trasu v naprostém klidu;

- vedeme děti k tomu, aby tmu příp. samotu braly jako součást hry, pobytu v přírodě (průběžné přivykání - noční hlídky, kolektivní noční vycházka např. s pozorováním hvězdné oblohy, nácvik pohybu za tmy, poslouchání zvuků přírody atp.);
- přiměřenost a postupnost u nezkušených dětí (pro nejmenší - stopovačka po skupinkách - značení trásně z alobalu, krásně se odráží ve světle baterky; pro větší - krátká trasa u základny, dvojice s rozsvícenou vozovou petrolejkou - krásně je oslňuje a není nutno tudíž vybírat nějaké tajuplné trasy);
- děti dobře oblečeme, vybavíme píšťalkou a určíme nouzový signál;
- hru zahajujeme pokud možno před večerkou nebo těsně po ní, než stačí děti usnout, děti pak mají větší zážitek ze hry, než když ji hrají v polospánku, sníží se tím i riziko úrazu.

Otázky:

- Vyjmenuj základní podmínky z hlediska bezpečnosti, které musíš zajistit při hře v terénu.
- Vyjmenuj základní podmínky z hlediska bezpečnosti, které musíš zajistit při „stopovačkách“!
- Definuj zásady z hlediska bezpečnosti při hrách v noci (po tmě) v terénu.

Bezpečnostní předpisy při pořádání větších akcí, soutěží a her

- zpracovat programové a organizační zabezpečení akce; mít dostatek poučených spolupracovníků;
- znalost prostředí snižuje rizika akce („výlety do neznáma“, nelze předvídat některá rizika);
- dobrá znalost dětí (schopnosti, znalosti, otužilost, zdravotní omezení) rovněž snižuje rizika; v případě „akce a táborů pro neznámé děti“ - doporučujeme např. před táborem udělat jednoduchou seznamovací akci;
- pozor na počasí - odpovídající výzbroj a výstroj (pláštěnky, obuv, pokrývka hlavy atd.), „mokrý“ varianta programu;
- denní režim, správný stravovací a pitný režim, časová rezerva;
- lékárnička.

Otázky:

- Vyjmenuj, co musí obsahovat organizační a programové zabezpečení větší akce, velkých soutěží a her.

7. Bezpečnost při práci s nástroji a nářadím

Při každé manipulaci s nástroji a nářadím, které může ohrozit bezpečnost dětí, je nutná přítomnost dospělé osoby, která před každou prací zkontroluje stav nářadí a dětem nejprve vysvětlí základní pravidla práce s nástroji a nářadím.

- Vždy mít k dispozici lékárničku první pomoci;
- hlásit a ošetřit i drobná zranění (otrava, tetanus atp.); ošetření zaznamenat do deníku;
- nástroje přenášet nejlépe v ochranném obalu; nikdy s nimi neběhat, neházet;
- pokud se nástroje nebo nářadí nepoužívá, uložit na bezpečném a dobře viditelném místě (pozor na hrábě, kosu atp.); pozor na uvolněné nářadí („létající“ sekery, kladiva);
- nůž, nůžky a jiné špičaté předměty podávat nejlépe špicí k zemi;
- opracovávané předměty nikdy neřezat, nenabodávat špicí nebo ostřím k tělu, ruce, ale vždy opačně;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- při osekávání větví stát na opačné straně kmene, z níž se větve neosekávají;
- dříví štípat jen na pevném podkladu, nikdy na zemi nebo na kameni;
- vyčlenit každému pracovní prostor; v těsné blízkosti pracujícího s nástroji nebo nářadím nesmí nikdo stát;
- respektovat zásadu, že ostrý nástroj je vždy bezpečnější než tupý;
- průběžný úklid odpadu do vyhrazené nádoby, na vyhrazené místo (k likvidaci spálením atp.);
- pro práci s elektrickým nářadím je třeba zvláštní školení a pověření (vrtačky, ruční řetězové pily na táboře atp.); elektrické nářadí a prodlužovací kabely musí procházet **pravidelnými ročními revizemi** (karta); návod na použití;
- ve skupině nenosit nářadí přes rameno - možnost zranění při otáčení;
- pozor na používané materiály (hořlaviny, jedy, barvy atp.);
- **při práci malých dětí je třeba zvýšit dozor;**
- mladistvým je zakázáno pracovat ve výškách nad 1,5 metrů (měřeno od úrovně podlahy po podrážky pracovníka) a nad volnou hloubkou, popis práce ve výškách najdete v nařízení vlády 324/1990;
- práce ve výšce - nad 1,5 metru - je třeba vybudovat např. zábradlí nebo musí mít pracovníci bezpečnostní pásy;
- výjimku tvoří „lehká práce na žebříku“; tady nesmí pracovat více pracovníků pod sebou, žebřík musí být uchycen, prostor pod žebříkem musí být vyklizený, pracovník nesmí pracovat „zady“ k žebříku, nesmí se naklánět;
- zákaz zvedání a přenášení těžkých břemen - děti do 16 let / nad 10 kg, ženy / nad 15 (20)kg, muži nad 30 (50) kg;
- detaily najdete v nařízení vlády 178/2001; pozor při přepravě nábytku a některých částí táborových staveb, nádob s vodou; řešením je práce ve skupině a použití „techniky“- kára, vozík, kladka;
- na pracovišti se zvýšeným rizikem nesmí nikdo pracovat osamoceně;
- nezapomínat na vybavení ochrannými pracovními pomůckami;
- mít vhodné obutí a oblečení (uklouznutí, hřebíky, sklo, pozor na rotující či jinak se pohybující části strojů atp.);
- zajistit dostupnost k návodům na obsluhu přístrojů a nástrojů;
- zajistit **revize** vybraných technických zařízení, přenosného mechanického i elektrického nářadí, tlakových nádob, rozvodů plynu a elektrické energie...

Otázky:

- Vyjmenuj obecné bezpečnostní zásady pro práci s libovolným nářadím!
- Vyjmenuj obecné bezpečnostní zásady pro práci s nožem, sekerou, pilou!
- Vyjmenuj, pro které **nástroje** musíš absolvovat **speciální školení**?
- Od jaké výšky musíš postupovat podle zásad bezpečnosti pro práci ve výškách a jaké jsou?

8. Ochrana před úrazem elektrickým proudem

Vedoucí musí dbát na to, aby děti především:

- nelezly na sloupy ani stožáry elektrického vedení, ani na stromy rostoucí v těsné blízkosti tohoto vedení;
- nelezly na transformátorové budky a nevcházely dovnitř;
- nesahaly na dráty spadlé na zem ani na lana, která připevňují sloupy elektrického vedení k zemi;
- neházely kameny ani klacky po porcelánových izolátorech a drátech elektrického vedení;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- nepouštěly draky v blízkosti elektrického vedení;
- neprováděly manipulaci s elektřinou a elektrickými spotřebiči bez dozoru dospělé osoby (pozor na rozbité zásuvky, spotřebiče, vypínače);
- nikdy se nedotýkat postiženého elektrickým proudem, pokud není vyproštěn z elektrického vedení; do vzdálenosti 10 metrů je nebezpečí krokového napětí;
- nelít vodu z mostů nad železnicí s elektrickou trakcí;
- nelézt na vagóny a lokomotivy na tratích a nádražích s elektrickou trakcí (smrtelné úrazy).

Otázky:

- Kde může při vaší činnosti dojít k úrazu elektrickým proudem a čeho se musíme vyvarovat?

9. Bezpečnostní předpisy při speciálních činnostech

- pro lanové překážky a lanové dráhy, překážkové dráhy, lezecké stěny, horolezecký program, potápění, vodácké putování a podobné činnosti jsou zvláštní bezpečnostní předpisy a akce tohoto charakteru může konat pouze osoba pro tuto činnost kvalifikovaná!!!

Otázky:

- Vyjmenuj některé speciální činnosti, pro které musí mít vedoucí speciální kvalifikaci (tj. absolvovat speciální kurs nebo školu zajišťující tuto kvalifikaci).

10. Bezpečnost při střelbě

Tato činnost musí být provozována pouze pod dohledem zodpovědné osoby. Před činností na „střelnici“ seznámíme děti s pravidly činnosti na střelnici (přípravná čára, palebná čára, povely, kontrola a výměna terčů, rozdělení do směn). V případě jakékoliv nekázně přerušíme střelbu a dítě vykážeme ze střelnice. Osoby mimo střelnici rovněž vhodně zaměstnáme.

a) střelba ze vzduchovky

- pro střelbu musí být vymezen prostor, v němž se nesmí nikdo pohybovat (počítat s dostřelem 250 m);
- vedoucí nesmí trpět jakoukoliv manipulaci se zbraní - ani nenabitou, maximálně přísná kázeň - přesné povely;
- pro umístění terčů musí být vhodné pozadí, aby nedošlo k odrazení střely (lapače broků, vysoká stráž, pytle s pískem, prkna);
- před střelbou je nutno se přesvědčit, zda je hlaveň čistá, aby nedošlo k ucpání a roztržení zbraně;
- zbraň se nabíjí jen na povel vedoucího střelby a to na určeném místě v poloze ke střelbě;
- při předávání nebo odevzdávání zbraně je nutno přesvědčit se, zda zbraň není nabita;
- při odložení zbraně se musí uzavřít pojistka nebo tzv. „nalomit“, totéž při změně polohy při střelbě;
- na zásahy do terče se lze podívat po skončení střelby a na povel vedoucího střelby (všechny zbraně musí být zajištěny a odloženy, nikdo s nimi nesmí manipulovat; při kontrole se většinou vymění terče za nové;

b) při střelbě z jiných zbraní

- střílet z malorážky lze pouze na schválené střelnici, pod dohledem kvalifikovaného instruktora;
- při střelbě z luku, kuší atp. se uplatňují podobná bezpečnostní pravidla jako u vzduchovky; musí je vést osoba znalá daného sportu - zbraně. **VŽDY KLADEME DŮRAZ NA KÁZEŇ!**
- u střelby z luku pozor na 2 velmi nebezpečné činnosti:
“výstřel nad hlavu do výšky“ - šíp při pádu k zemi nabere stejnou energii, kterou potřeboval k vystoupení do výšky;
“výstřel kam nejdál to doletí” - i malý dětský luk běžně přestřelí školní hřiště, a pak už je chodník a...!!!

c) zábavná pyrotechnika, různé výbušniny, atp.

- při řadě akcí je někdy používána zábavná pyrotechnika; postupujte vždy dle návodu; pozor na nevyhořelé zbytky pyrotechniky, které mají děti chuť prozkoumat; netolerujte dětem držení všelijakých rachejtlí;
- nalezená munice se nesmí brát do ruky, nález je nutné ohlásit nejbližší stanici policie nebo na obecní úřad;
- podmínky prodeje zábavné pyrotechniky a její užívání stanovuje vyhláška Českého báňského úřadu číslo 174/1992; pyrotechnické předměty v ní jsou podle nebezpečnosti pro uživatele zařazeny do 4 tříd; předměty by měly být prodávány s názvem, zkušební značkou s číslem certifikátu, třídou nebezpečnosti, jménem výrobce nebo dovozce, dobou použitelnosti a návodem k použití;
- výrobky první třídy jsou volně prodejné, mají hmotnost nanejvýše 3 gramy a lze je prodávat i dětem do 15 let (prskavky, blikavky, kapsle, létající motýli, ...);
- druhou třídou jsou výrobky do 50 gramů (římské svíce, fontány, gejzíry, rakety se světlicemi atp.), prodávat se smějí pouze v pevných obchodech osobám starším 18 let; výrobky vyšších tříd jsou určeny specialistům;
- vzhledem k tomu, že většina našich táborů je v přírodě, myslím si, že bychom se měli užívání zábavné pyrotechniky vyhybat - nepoužívat ji; přesto jde spíše o poučení dětí, které po Silvestru sbírají zbytky pyrotechniky a pak s nimi experimentují; někdy si jí nakoupí sami a málo kdo je tak důsledný jako paní učitelka v našem okolí, která děti zavedla zpátky do obchodu a donutila prodáváče dětem vrátit peníze.

Otázky:

- Definuj prostorové a technické podmínky pro provoz vzduchovkové střelnice.
- Popiš správnou činnost při řízení provozu „střelnice“!
- **Kdo** může vést provoz na vzduchovkové střelnici? Vyjmenuj používané **povely** na této střelnici.
- Na jaké **jiné „zbraně“** lze uplatnit srovnatelné podmínky pro vzduchovkovou střelnici?
- Jaké jsou základní zásady postupu při **nálezu jakékoliv munice**?
- Co uděláte, pokud přinese dítě na schůzku, akci nějakou **zábavnou pyrotechniku**?

11. Nebezpečí v přírodě

- Při hrách v přírodě (v lese, na louce) je potřeba poučit především malé děti, že nic nejí, neolizují, pokud to dospělá osoba předem neprohlédne a neschválí - jedovaté rostliny, houby, plody, exkrementy, mršiny, klíšťata, myši (potraviny v batozích nebo ve stanech), vosy, zmije...;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- cizí pes ani jiné zvíře se nehladí, zvláště krotké zvíře v přírodě (nebezpečí nákazy či vztekliny); i vlastního psa mějte pod dohledem při hře s dítětem;
- kláste důraz na prevenci proti přehřátí, spálení sluncem, podchlazení, mokré oblečení...;
- nebezpečí v terénu - skály, jeskyně, husté porosty...; hluboká voda, mokřiny...;
- podrobně se těmito věcmi zabývá část školení věnovaná první pomoci.

11. a) Bezpečnostní opatření při bouřce

- pokud je možné, ukryt se v budovách v tomto pořadí:
 1. ve velké kovové budově (stavbě) s kovovou rámovou konstrukcí;
 2. v obytné budově chráněné hromosvodem (domě nebo stavbě);
 3. ve velké budově nechráněné hromosvodem;
 4. v malé budově nechráněné hromosvodem (malá kůlna,...);
- nevycházet z budovy, zdržovat se nejlépe tam, kde je sucho, ve větší vzdálenosti od kamen a větších kovových předmětů;
- zavřít všechna okna a dveře, aby nenastal průvan;
- není-li nablízku budova, skrýt se v údolí, jámě, v hustém „nízkém“ lese, v nejhorším případě si v otevřeném terénu lehnout na zem a čekat až se bouřka přežene;
- neukrývat se pod osamělými stromy, nezůstat stát na nezastavěných místech, zejména na holých kopcích;
- nezdržovat se v blízkosti hromosvodů, blízko drátěných plotů, větších kovových konstrukcí a předmětů, vlhkých stěn;
- při výjimečně nutném přechodu volným nezastavěným prostorem (nechráněným ani stromy) dělat krátké kroky, nenosit kovové věci, při stání mít nohy co možná těsně u sebe;
- při jízdě autem jet zvolna, je-li místo zvláště nebezpečné, (volný prostor na kopci) zastavit a zůstat uvnitř při zavřených oknech a dveřích;
- při bouřce se držte dále od vysokých stromů, srázů, a osamělých balvanů. Snažte se dostat do „rovné“ nížiny a lehnout si na zem;
- elektrické výboje (blesky) z oblaků (většinou za bouřky) jsou zvláště nebezpečné, pokud se nacházíte na vyvýšených místech (hřebenové trasy na horách, vrcholky kopců, cesty v otevřené rovné krajině nebo na mírném svahu...);
- pokud se nemůžete vzdálit od vysokých předmětů, ale máte suchý materiál, který izoluje, sedněte si na něj. Pomoci mohou i boty s gumovými podrážkami, ale nejsou zárukou, že jste v bezpečí;
- pokud nemáte nic, co by se dalo použít jako izolace, lehněte si na plochu na zem;
- v hornaté oblasti se neschovávejte u otvoru do jeskyně nebo pod převislou skálou; blesk může zajiskřit i přes otvor, malé otvory ve skále jsou často zakončením štěrbin, které slouží jako odvodňovací trasy a tedy i jako automatické bleskové svody.

Otázky:

- Vyjmenuj pořadí a charakter budov z hlediska vhodnosti úkrytu před bouřkou?
- Co udělat / nedělat pokud mě zastihne bouřka v přírodě?

11. b) Povodeň

- Prudký a vytrvalý déšť může poměrně rychle vytvořit z malého potůčku mohutný přívál vody, proto bychom, pokud táboříme na břehu potoka, říčky, pod hrází rybníka atp., měli být při silných bouřkách a vytrvalých deštích **opatrní**;
- měli bychom tábořit co nejdál od vodních toků a nízko položených míst;

- pokud začne voda stoupat, přesuňme se na vyšší místo nebo si vytyčme kolíkem hranici, kdy zahájíme evakuaci;
- situace je vždy komplikovanější, když jde o větší kolektiv s malými dětmi;
- zatopená budova - pokud jste uvázli v pevné budově a voda stoupá, vypněte plyn, elektřinu, připravte si zásoby, teplé oblečení, hygienické potřeby, **pitnou vodu, baterky, pišt'alky, mobilní telefony**, zrcátko, jasně barevné oblečení nebo vlajky na signalizaci, lékárníčku, **plynový vaříč** na ohřívání jídla a převařování vody, zapalovač nebo zápalky; přemístíme se nahoru; pokud je to možné, vytváříme hrazené těsnění z pytlů s pískem...
- Při **EVAKUACI** se snažíme, aby proběhla s dostatečným předstihem; posloucháme **přikazy krizového štábu**; podle možností pak děti odjíždí buďto se všemi svými věcmi nebo jen s evakuačním zavazadlem-batohem, ve kterém mají oblečení, věci na spaní, potraviny, pitnou vodu, baterku, lékárníčku, hygienické potřeby...; podobné vybavení jako na vícedenní výlet.;
- **Následky povodně:**

Oblast je zamořena odpady, jsou většinou poškozené a zamořené zdroje pitné vody, hrozí riziko nemocí. V případě prvních příznaků onemocnění (bolení břicha, průjem, teploty) raději kontaktujeme lékaře. Nepodceňujeme počáteční lehké příznaky. Někteří citlivější lidé potřebují „psychologickou“ pomoc.

Nejezte plodiny, které byly zaplaveny povodňovou vodou. Ovoce na stromech a keřích, které **nebylo zaplaveno**, je možné jíst až po důkladném omytí pitnou vodou.

V zatopených oblastech nepít vodu ze studní. Je třeba prověřit kvalitu vody a do doby prověření by voda neměla být používána k pití. K pití je možné používat vodu z cisteren s označením **PITNÁ VODA**. I tato by se měla převařovat po dobu **15 minut**. Nebo pít vodu balenou!!! Po stabilizaci vodního režimu v postižené oblasti, úklidu okolí studny a jejímu stavebně-technickému zabezpečení lze provést **sanaci zatopené studny**.

Nejezte potraviny, které byly zasaženy povodňovou vodou, kalem nebo bahnem, nebo chlazené potraviny, které byly ponechány při teplotě vyšší než 6 °C déle než 4 hodiny, nebo mražené potraviny, které roztály a byly tak ponechány déle než 2 hodiny. Použit lze potraviny pouze hermeticky balené ve skle a plechu (konzervy). Tyto konzervy však musíme před použitím důkladně očistit a dezinfikovat. Nejdříve odstraníme nálepku, pak konzervu důkladně omyjeme v čisté vodě saponátem, pak v roztoku dezinfekčního prostředku a poté opláchneme pitnou vodou. **Máte-li jakékoliv pochybnosti o nezávadnosti potraviny, zlikvidujte ji!!!**

Znečištěné prádlo namočíme na 4 hodiny do 3% roztoku chloraminu B (12 polévkových lžic v 10 litrech studené vody) nebo 8 hodin v roztoku SAVA (1 litr SAVA na 10 litrů vody). Méně znečištěné prádlo můžeme namočit na 1 hodinu do 1% roztoku chloraminu B. Prádlo po dezinfekci vypereme normálním způsobem za použití pracího prášku. Pozor! Chloramin i Savo mají bělicí účinek, a proto cennější šatstvo, které nelze takto dezinfikovat vysušíme, vykartáčujeme a necháme profesionálně vyčistit.

• **SANACE ZATOPENÉ STUDNY**

Očista a dezinfekce studny se provádí za přítomnosti nejméně 3 osob, pro případ poskytnutí první pomoci osobě, která sestupuje do studny.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mechanicky očistíme vnější stěny studny a čerpací zařízení od nánosů bahna a nečistot, provedeme opravy vnějšího krytu studny a čerpacího zařízení, důkladně vše opláchneme - nejlépe čistou tlakovou vodou.

Otevřeme studnu a úplně ji vyčerpáme.

Zjistíme, zda se ve studni nevyskytují jedovaté plyny a zda je u dna dostatek kyslíku. (Spustíme zapálenou svíčku na dno studny - pokud tam není kyslík, tak zhasne, pokud je přítomen metan = vzplane.)

Důkladně mechanicky, např. kartáčem očistíme vnitřní stěny studny, dno studny a příklady čerpacího zařízení. Důkladně opláchneme vodou a opět studnu úplně vyčerpáme.

Omyjeme vnitřní stěny studny 5% roztokem SAVA (1 litr SAVA nalijeme do 20 litrů vody). Opláchneme stěny studny čistou vodou a opět studnu důkladně vyčerpáme. Odstraníme povrch dna (štěrk, hrubozrnný písek) a vyměníme za nový, případně za důkladně propraný starý.

Necháme studnu naplnit vodou a v případě, že je voda dále kalná, pokračujeme v čerpání až do vymizení zákalu.

Dezinfikujeme vodu - vhodný je přípravek SAVO (při nejběžnějších průměrech skružových studní, od 80 do 120 cm na jeden metr výšky vody ve studni, se dávkuje 9 ml SAVA). Celkové množství SAVA pro dezinfekci vypočítejte podle výšky vody ve studni, pak toto množství rozřeďte v kropicí konvi a roztokem pokropte vnitřní stěnu skruží i hladinu vody. Nechejte působit alespoň 8 hodin.

Teprve po provedené dezinfekci lze odebrat vzorek vody k provedení laboratorní kontroly nezávadnosti vody ve studni.

12. Alkohol, kouření, šikana, sex a sexuální harašení

Seminář na toto téma je každý rok do posledního místečka obsazený. Již alespoň 5 let slibujeme jeho tištěnou podobu - tak alespoň jeho zkrácenou verzi zde.

a) Alkohol, kouření a jiné drogové závislosti

„Zakazuje se podávat nebo prodávat alkoholické nápoje, nebo jinak umožňovat jejich požívání osobám mladším 18 let...; zakazuje se prodávat tabákové výrobky osobám mladším 18 let.“

Když radíme dětem, aby se vyhýbaly alkoholu, nekouřily, nezkoušely různé drogy - děláme to proto, že je tu jistý předpoklad, že budou těchto rad dbát. Někdy proto, že nás berou jako své starší přátele jindy jako jistou autoritu. Přesto v určitém věku většinou mládež "ochutná zakázaného ovoce".

Kouření a požívání alkoholu - je často projevem snahy vypadat "dospěle". Je nutné dodržet zásadu nepovolit kouření dětí v oddíle, na oddílových akcích. V řadě případů bude zapotřebí i spolupráce s rodiči. Toto se nám bude lépe dařit, když budeme moci využít "pozitivní" příklad vedoucího, který nekouří. V opačném případě je třeba vytvořit situaci, že kouření vedoucího je "slabost" za kterou je trestán tím, že může kouřit jen na speciálně vyhrazeném místě. Podobně je to s alkoholem, snad jen s tím důrazem, že během akce s dětmi bychom neměli požívat alkohol, neboť vždy je třeba, abychom byli maximálně fit (pro kvalitní průběh akce, pro případ úrazu některého z dětí atd.).

Nejlepší prevence:

- dát dítěti možnost vyniknout, získat pochvalu a uznání při jiných činnostech;
- příklad abstinence (v kouření, v pití alkoholu) mladších i starších vedoucích na akcích s dětmi; "rozumné pití" i mimo tyto akce.

Je třeba si uvědomit, že i když společnost je k požívání alkoholu dětmi a mladistvými značně tolerantní, zákon jednoznačně zakazuje požívání alkoholu osobám mladším 18 let a je jedno jestli o 5 dní nebo 5 let. Pravidla hry s "náctiletými" je si třeba jasně a včas říci, aby nedocházelo ke zbytečným konfliktům.

Pokud byste zachytili v oddíle uživatele drogy (tj. ne při pouhém pokusu to vyzkoušet), je třeba upozornit rodiče, požádat o pomoc specialistu. Je třeba ochránit ostatní děti, proto je nutné ve většině případů tohoto jedince vyřadit z běžné činnosti.

b) Šikana

Šikanování je vlastně zneužívání síly nebo pravomoci. Šikanování má mnoho forem.

Ve fyzickém smyslu to může znamenat strkání, pošuchování, bití, kopání do některého dítěte. Může to vyvrcholit až bitím nějakým předmětem, strkáním hlavy do záchodu, shazováním ze schodů, škrcením apod. Terčem se mohou stát i věci ve vlastnictví dítěte-oběti. Jsou pak ničeny jeho výrobky, sešity, knihy, oblečení (až do vyslečení do naha), kolo atd. nebo se mu věci "jen tak" někam schovají nebo pohází.

Další formou mohou být "slovní útoky" - hanlivá oslovení, nápisy na tabuli nebo na zdi domu, chodníku, hrubé žerty, zesměšňování tělesné vady, oblečení, ignorování, vytváření emocionálního stresu atd.

Šikanovat se mohou děti mezi sebou nebo někdy mohou být šikanujícími i dospělí. Vedoucí se mohou dopustit šikany např. použitím „neúměrných trestů“. Pozor na mazáky v oddíle.

Když zjistíme, že dítě se stalo obětí šikany, pokusme se ověřit, zda je podezření opodstatněné a jestliže ano, vyhledejme odbornou pomoc. Šikanování je těžko odhalitelné a prokazatelné. Děti často nejsou ochotny vypovídat (strach z výsměchu, z odvety, z trestu, atp.)

c) Sexuální zvědavost

Jako vedoucí se můžete čas od času setkat i s otázkou z oblasti sexu. Tyto otázky a projevy sílí mezi 12-16 věkem dětí. Poučit by je měli hlavně rodiče, ale skutečnost je taková, že se nejvíce asi dozví od kamarádů, anebo se obrací na vedoucí. Pokud k tomu dojde, odpovězte co nejlépe, úměrně věku dítěte (zvláště u menších dětí). Případné sexuální experimenty řešte individuálně, důvěrně, bez zbytečného rozruchu. Většinou bude třeba následně informovat rodiče.

d) Sexuální zneužití, sexuální harašení

"Sexuálním zneužitím dítěte" se rozumí využívání osoby mladší 15 let k získávání sexuálních požitků, uspokojení či jiného prospěchu osobou plnoletou, zpravidla výrazně starší. Je-li však dítě na osobě, jež je zneužívá, závislé (rodiče, učitel, vedoucí oddílu atd.) prodlužuje se věková hranice, kdy hovoříme o zneužívání až do 18 let.

Sexuální aktivity mezi dětmi mladšími 15 let se dle našeho práva chápou jako poruchy chování.

Sexuální zneužití může nabývat nesčetných forem - od neslušného odhalování intimních částí pachatele, pořizování fotografií, osahávání genitálií, homosexuální nebo orální styk, znásilnění až po "komerční" erotiku. Může jít o ojedinělý exces nebo soustavné zneužívání.

Nejvíce nebezpeční jsou sexuální agresori (sadisté). Nejčastěji se však v našem prostředí mohou objevit pedofilové - tito se zaměřují hlavně na děti stejného nebo opačného pohlaví.

Varujte děti a poučte je:

- děti nenechte se lákat neznámými lidmi (zvláště když se chovají přehnaně laskavě, chtějí Vás někam odvést či něco zajímavého Vám ukázat);
- děti s neznámými lidmi nikam nechodte;
- v případě napadení prchat, volat o pomoc, bránit se všemi prostředky (kousat, kopat atp.); pokud už k nějakému činu došlo, nevyhrožovat však žalováním...
- mají "právo na svoje tělo", nikdo nemá právo se jich dotýkat, svlékat bez jejich souhlasu...
- naučit říkat děti NE;

Neodsuzujte nikoho předčasně, ale v případně podezření nepodceňujte a v případě nutnosti buďte "důslední". Jedná se o případy velmi vzácné, přesto buďte obezřetní (sledujte nové vedoucí).

Abyste se vy sami vyhnuli zbytečným "podezřením", neberte často děti kolem ramen. Na některých táborech mají zásadu, že instruktoři a vedoucí - muži nemají přístup do dívčích stanů a chatek. Můj kamarád, když pracoval jako vedoucí v dětském táboře v USA, musel dodržovat zásadu - nikdy nezůstat s jedním dítětem v místnosti sám, aby nemohl být obviněn ze "sexuálního harašení".

Otázky:

- Jaký je tvůj vlastní vztah ke kouření a alkoholu - kouříš, piješ alkohol při činnosti s dětmi?
- Jak budeš postupovat, když přistihneš některé dítě kouřit na akci oddílu?
- Jak bys postupoval, kdybys zjistil, že některý z instruktorů si „dal pivo“?
- Co odpovíš sedmiletému dítěti na otázku: Jak jsem přišlo na svět?

13. Základy bezpečnosti při provozu tábora

Podrobně je problematika táborů popsána v metodické řadě Táborový vševěd. Táborový vševěd č. 3 obsahuje výťah ze zákona 258/2000 (včetně změn dle zákona č. 320/2002 Sb., 274/2003 Sb. a vyhlášku 106/2001 Ministerstva zdravotnictví definující, co je chápáno jako tábor = zotavovací akce z pohledu zákona).

Pro výkon funkce musí hlavní vedoucí tábora absolvovat speciální kurz, zvláště je to kontrolováno a vyžadováno pokud chcete čerpat dotace MŠMT.

14. Postup v případě vážného úrazu nebo jiné mimořádné události

V mimořádně vážných zdravotních případech (úrazech, onemocnění) a v případech ohrožení účastníků tábora je vedoucí povinen:

- učinit neprodleně opatření k odstranění příčin a k zabránění dalšího ohrožení;
- poskytnout první pomoc, zajistit přepravu k lékaři nebo přivolat lékařskou pomoc;
- zajistit bezpečí sobě i druhým, jeho zástupce se postará o zbylý kolektiv;

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- v případě potřeby zajistíme „místo události“ pro potřeby policie; nikdo nemusí hned vypovídat, pokud není způsobilý;
- ohlásit událost příslušným místním či okresním orgánům, OHS, hasičům, policii, pojišťovně (podle charakteru události a situace);
- zajišťujeme informace, kontakty a svědky a jejich adresy - např. sepsat protokol o zdravotním postižení, rozsahu škody, příčině a provedených opatřeních; současně vyplnit tiskopis Záznam o úrazu, Odpovědnost za škodu, případně další podle charakteru události (protokol pořídit co nejdříve, někdy mají svědci později snahu zapomínat);
- ohlásit událost organizaci, která akci pořádá (svému nadřízenému, řediteli organizace);
- dojde-li k poranění vedoucího, všechny tyto úkoly zabezpečuje jeho zástupce;
- počítáme s rychlým zájmem rodiny a médií („vyjádřit osobní účast a podporu zasažené rodině“);
- v případě smrti nebo závažného úrazu si vyžádejte právní pomoc, psychosociální pomoc;
- zasaženými / pozůstalými jsme v tu chvíli všichni (osobní pověst, pověst tábora, vnitřní výčitky, strach x vina - i když právně nejsme odpovědni);
- neštěstí nás rozděluje, spojovat nás pomáhají rituály;
- přivězte zkušené vedoucí, kteří nebyli přímo účastníky této události, aby vám pomohli situaci řešit
- vyhledejte kontakty na odbornou pomoc v oblastech - psychická, duchovní, sociální;
- připravujte se na život s vinou, trestem, pokáním, odpuštěním.

Pokud se úraz stane na akci subjektu, který je evidován u Pionýra nebo jiném sdružení, které je členem ČRDM lze na něj uplatnit úrazové pojištění. Vyplněný záznam o úrazu se postupuje pojišťovně, kopie se dává na vědomí ČR Pionýra. Povinností vedoucího je úraz hlásit rodičům i vedení PS. Podobně je to i v jiných sdruženích. Tato pojistka řeší pouze pojištění pro případ úrazu, ale nenahrazuje pojištění majetku a pojištění odpovědnosti za způsobené škody. Velkou výhodou pojistné smlouvy je, že pojištění jsou nejen členové sdružení, ale i účastníci akcí pořádaných tímto sdružením, kteří nejsou členy sdružení.

Informace o úrazovém pojištění, úplné znění pojistné smlouvy a vzory formulářů najdeš na webových stránkách www.crdm.cz, záložka pojištění nebo na stránkách svého sdružení.

Otázky:

- Jak budeš postupovat v případě **vážného úrazu** nebo jiné **mimořádné události**?
- Jak a kdy sepíšeš **protokol o úrazu**, o rozsahu škody, příčinách, a přijatých opatřeních? Co by měl obsahovat?
- Na jaké případy se vztahuje **pojištění**, uzavřené prostřednictvím ČRDM a jak postupovat při vyřizování pojištění?

15. Požární ochrana

a) Obecné povinnosti a předpisy

- obecná povinnost zbraňovat požáru;
- při zpozorování požáru sám hasit, jinak učinit poplach a zavolat požárníky (ohlašovací povinnost);
- na vyzvání poskytnout dopravní prostředky, pohonné hmoty, telefon, nářadí apod.;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- zákaz kouření, manipulace s otevřeným ohněm a světlem na požárně nebezpečných místech (zejména v lese, v blízkosti stohů sena a slámy);
- zajistit, aby roztopená kamna a zapnuté spotřebiče nebyly ponechány bez dozoru, při odchodu ze základny zkontrolovat vypnutí všech spotřebičů, případně hlavních uzávěrů a vypínačů;
- pečovat o řádný dozor nad dětmi, aby neměly volný přístup k zápalkám, hořlavým předmětům a látkám;
- „nevhodnost“ kouření před dětmi (napodobování autorit);
- děti mohou používat sirky a rozdělovat oheň pouze pod dohledem zodpovědné osoby, či za přesně vymezených podmínek (kuchyňské ohniště na táborech).

Občanské sdružení je právnickou osobou. Zákon o požární ochraně jednoznačně přisuzuje odpovědnost v této oblasti **statutárnímu zástupci právnické osoby**. § 2 zákona o požární ochraně č. 133/1985 Sb. ve znění pozdějších předpisů (úplné znění zák. č. 67/2001 Sb.) v odst. 2 praví: **Právnické osoby a podnikající fyzické osoby plní povinnosti na úseku požární ochrany ve všech prostorách, které užívají k provozování činnosti. Za plnění povinností na úseku požární ochrany u právnických osob odpovídá statutární orgán a u podnikajících fyzických osob tyto osoby nebo jejich odpovědný zástupce. Provozuje-li činnost v prostorách více právnických osob nebo podnikajících fyzických osob, plní povinnosti na úseku požární ochrany na místech, která užívají společně, vlastník těchto prostor, není-li smlouvou mezi nimi sjednáno jinak. Součástí smlouvy musí být i určení osoby odpovědné za plnění povinností na úseku požární ochrany.**

*Příklad: Pionýrská skupina získala pro svoji činnost „klubovnu“- bývalou sušárnu v suterénu družstevního domu, kterou jí družstvo pronajalo. Pokud nedošlo ke změně užívání tohoto prostoru rozhodnutím příslušného stavebního úřadu, neprovozuje PS klubovnu, ale stále sušárnu se všemi právními a dalšími důsledky. Provedení změny užívání prostoru si vyžádá minimálně schválení hygieniků, vypracování stavebního výkresu (v případě stavebních změn projektu) a schválení hasičů, kterým je nutno předložit „požárně bezpečnostní řešení“ (PBR, dříve = „technickou zprávu PO“). Tuto zprávu **vypracovává autorizovaný projektant PO podle příslušných vyhlášek, včetně 231/2008 Sb., a souvisejících ČSN.** V tomto PBR budou stanoveny i technické prostředky (hasící přístroje) a požárně bezpečnostní zařízení (např. požární dveře, hydrant, protipožární nátěr nosné konstrukce, požární klapky vzduchotechniky apod.) a budou řešeny další záležitosti požární ochrany, především **únikové cesty pro evakuaci osob. Technické prostředky a požárně bezpečnostní zařízení musí být dle zákona o PO pravidelně, většinou v intervalu 1 rok, kontrolovány (revidovány) oprávněnými osobami.***

Pokud skupina získá prostor, který již dříve sloužil jako klubovna (tělocvična, základna apod.), měla by se pídít po kolaudačním rozhodnutí a nespokojit se jen s konstatováním v nájemní smlouvě, že prostor je takto zkolaudován. O kolaudační rozhodnutí a požárně bezpečnostní řešení stavby se opírá základní dokument požární ochrany - začlenění provozovaných činností z hlediska požárního nebezpečí.

V případě, že naše činnost je začleněna jako činnost bez zvýšeného PN:

- zavedeme požární knihu;
- vyvěsíme v klubovně přehled čísel tísňového volání nebo požární poplachové směrnice (stanoví jak se chovat v případě požáru);

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- zajistíme 1 x ročně provedení revize hasicích přístrojů, hydrantů a jiných požárně bezpečnostních zařízení (důležitý je protokol o revizi s razítkem, číslem a podpisem revizního technika, se závěrem „schopen provozu“);
- zajistíme nejméně jednou za rok provedení kontroly dodržování předpisů o PO odborně způsobilou osobou (technikem PO) s vypracováním zápisu (číslo, podpis...);
- označíme hlavní uzávěry energií, směry úniku apod. příslušnými bezpečnostními tabulkami;
- budeme se chovat tak, abychom nezpůsobili požár - nebudu zde vyjmenovávat, co všechno (kouření, svíčky, zábavná pyrotechnika, elektrická instalace, spotřebiče, tlakové lahve, vzdálenost od zdrojů tepla atp.);
- zajistíme školení „zaměstnanců“ o PO (při nástupu a pak každé dva roky).

b1) Školení vedoucích zaměstnanců o požární ochraně

Školení je určeno všem vedoucím zaměstnancům ve smyslu zákoníku práce a organizačních předpisů a zaměstnancům, kteří provádí školení v oblasti PO. Školení vedoucích zaměstnanců o požární ochraně provádí pouze osoba odborně způsobilá nebo technik požární ochrany (nezbytnou podmínkou je platné osvědčení). Školení se provádí při nástupu do funkce (před zahájením činnosti) a opakuje se nejméně 1x za 3 roky.

b2) Pokud nejsou táboroví pracovníci, vedoucí v pracovně právním vztahu s občanským sdružením, tak postupujeme při školení o protipožární ochraně tak, jako doposud v rámci školení dobrovolných pracovníků o bezpečnosti práce při činnosti s dětmi. Při školení se zaměříme na umístění a způsob užití PHP, hydrantů nebo jiných hasebních prostředků na táboře, v klubovně, ..., probereme požární poplachovou směrnici, nebo její body obsažené v táborovém řádu (viz str. 4), vysvětlíme postup případné evakuace tábora, vysvětlíme obsluhu přístrojů a připomeneme rizikové činnosti na táboře (otevřený oheň, plynové bomby). Zdůrazníme prevenci!!! Podrobnou osnovu přednášky přiložíme k podpisové listině účastníků školení.

c) Zásady pro pobyt v přírodě

- rozdělování ohně je dovoleno jen na místech k tomu určených a označených, popřípadě na místech, kde k tomu byl dán souhlas majitelem pozemku, popřípadě příslušným orgánem státní správy;
- pro rozdělování ohně platí tato omezení:
 - *Je zakázáno rozdělovat oheň v lese a do 50 metrů od okraje lesa (lesní zákon 289/95), výjimku může povolit pouze vlastník pozemku (§20, odst. 4)
Problémem není jak si vyjednat výjimku pro letní tábor, ale provozování ohňů při jednodenních a vícedenních výpravách, zvláště když se jedná o místa navštěvovaná poprvé nebo jednorázově. U tábořišť a míst navštěvovaných pravidelně je dobré získat písemný paušální souhlas s umístěním ohniště.
 - *Oheň nelze rozdělovat v blízkosti dozrávajících obilí, v blízkosti stohů sena a slámy, dále ve vyschlé nebo suché trávě a na rašelinových pozemcích;
- místo pro rozdělování ohně (ohniště) musí být izolováno od všech snadno zápalných látek;
- ohniště musí být ohraničeno nehořlavým materiálem (nepoužívat kameny z potoka, možnost poranění štěpinou kamene při puknutí kamene vlivem páry);
- ohniště nezakládáme na pařezech, hrabance, listí - pozor na kořeny stromů (oheň se pak může šířit pod zemí) - oheň může doutnat a chytout opět po několika dnech;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- místo, kde byl rozdělán oheň, se smí opustit teprve po úplném vyhasnutí (uhašení) ohně a zahlazení ohniště;
- jiskry nesmějí ohrožovat zápalné předměty a zápalný kryt půdy (lapače jisker na kouřovodech), pozor na vítr;
- v blízkosti ohně musí být zdroj vody na hašení;
- je zakázáno vypalovat křoviny, plevel a suchý rákos;
- oheň se nikdy nesmí nechat bez dozoru, to se týká i dalších zdrojů otevřeného ohně (svíčky, ...);
- děti nesmějí samostatně bez dozoru dospělé osoby obsluhovat tepelné spotřebiče;
- používání benzínových a petrolejových vařičů je vyhrazeno výhradně dospělým osobám;
- v objektech je třeba dodržovat předpisy pro užívání tepelných spotřebičů;
- v případě používání PB vařičů, osvětlení, sporáků dodržovat bezpečnostní předpisy pro práci s nimi (teplota-stín, malá tlaková stanice, nevypouštět plyn, přeprava, pravidelné revize atp.);
- dbát na kázeň při „provozování“ ohně, nebezpečí popálenin, opaření parou nebo vodou z kotle, popálení roztavenou pryskyřicí při výrobě fakulí na zapálení táboráku, pád do ohně z nešikovnosti nebo při nekázni;
- v letních měsících obecní a okresní úřady často místně zpřísnují opatření k zabránění vzniku požáru - zákaz vstupu do lesních porostů, absolutní zákaz rozdělavání ohně!!!

d) Další upozornění

- 1. zásada prevence požáru = POŘÁDEK!!! Pozor na prach!;
- podmínky skladování hořlavých kapalin řeší ČSN 65 0201;
- požární nebezpečí a elektrická instalace, případně elektrických spotřebičů (topné spirály, varná konvice atp.); pozor na povinné pravidelné revize elektrické instalace a přístrojů, označení rozvodných skříní tabulkou - NEHASIT VODOU!!!;
- **provádění revizí elektro rozvodů - po pěti letech, kontroly elektrických spotřebičů - ročně;**
- nepořádek a volné koridory (schodiště, chodby, východy) únikové cesty a východy, nesmí být zastavěné, přístupné (klíče);
- hlavní uzávěry - umístění a přístupnost, předepsané označení - hlavní uzávěr vody, hlavní uzávěr plynu, hlavní vypínač elektrického proudu; seznámení táborových pracovníků s jejich umístěním;
- ukládání popele a spalitelného odpadu (popel ukládáme do uzavíratelných nehořlavých nádob, případně jiným bezpečným způsobem);
- pozor na svařování, řezání - je nutno hlídat místo ještě 8 hodin po ukončení práce (písemný příkaz k provádění prací);
- **kontroly plynových zařízení (kotlů) - ročně plynových sporáků, vařičů, výjimku tvoří vařiče na 2 kg bomby;**
- **kontroly komínů - dle výkonu spotřebiče, druhu paliva a typu stavby, např. komín chaty se spotřebičem do 50 kW pokud nejsou používány celoročně nejméně 1x za rok.**

Požární ochrana na táborech je podrobně popsána v Táborovém vřevědu č. 4 - Tábory a ochrana proti požárům. Najdeš je např. na www.jmpionyr.cz.

Otázky:

- Jaké jsou obecné **povinnosti** vedoucího dětí = občana **v oblasti protipožární ochrany**?
- Vyjmenuj zásady pro rozdělování ohně v přírodě?
- Za jakých podmínek mohou použít **děti zápalky** nebo zacházet s otevřeným ohněm?
- Víš, kde najdeš nejbližší požární hydrant nebo hasicí přístroj ve vaší klubovně, nebo v její blízkosti?

Příloha: následující tabulka tvořila dříve součást hygienické táborové vyhlášky, ponechali jsme ji zde jako pomůcku k zamyšlení pro začínající vedoucí

Tab1. Maximální zatížení dětí a mládeže v pěší turistice

Délka	Věk	Skupiny						Rychlost km/h	
		Začátečníci		Pokročilí		Vyspělí			
		km	kg	km	kg	km	kg		
1 den	4 - 6	6	-	-	-	-	-	do 2	
	6 - 7	7	-	8	-	9	-	2,5	
	7 - 9	8	2	10	2	12	2	3	
	9 - 11	10	4	12	5	14	6	3	
	11 - 13	12	6	15	7	18	6	3,5	
	13 - 15	15	7,5	18	9	21	10,5	4	
	15 - 18	20	9,5	25	12	30	14,5	4,5	
	2 dny	10 - 11	15	4	20	5	24	6	3
11 - 13		20	6	25	7	30	8	3,5	
13 - 15		25	7,5	30	9	35	10,5	4	
15 - 18		36	9,5	45	12	54	14,5	4,5	
3 dny		12 - 13	28	6	35	7	42	8	3,5
		13 - 15	33	7,5	40	9	47	10,5	4
	15 - 18	48	9,5	60	12	72	14,5	4,5	

Za nepříznivých klimatických podmínek nutno ukazatele přiměřeně snížit.

Při teplotách -12 °C a nižších se cesty s dětmi do 14 let nekonají, při teplotách - 15 °C, zejména při větrném nebo mlhavém počasí a při špatné viditelnosti se cesty nekonají ani se staršími dětmi. Tempo pochodu musí být limitováno nejméně zdatným jedincem. Jeden pracovník jde vpředu, druhý na konci skupiny.

POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA:

- 1) Statut sdružení PIONÝR (ČRP - poslední upravené vydání)
- 2) Směrnice pro přípravu a vzdělávání ve sdružení Pionýr
- 3) Metodická řada TÁBOROVÝ VŠEVĚD č. 1-5
- 4) Směrnice pro pionýrské tábory (ČRP)
- 5) Kolektiv autorů: Pionýrské tábory ROH č. 1-10 (Práce 1976-1989)
- 6) Kolektiv autorů: Připravujeme tábor (Práce 1992)
- 7) J. Janíková: Bezpečnost při práci s dětmi v PO SSM (DPM Brno 1989)
- 8) Metodické materiály pro kvalifikaci vedoucího tábora (KDPM Brno 1989)
- 9) J. Prokopec: Než začnete střílet... pro začínající lukostřelce v oddílech a na táborech (Mravenec 1995)
- 10) R. Farana: Bezpečnost při činnosti s dětmi (školení TOM 1993)
- 11) Příloha časopisu Za školou 3/94: Budu dělat tábor
- 12) J. Zouzal: Volá nás léto (MF 1981)
- 13) J. Zouzal: Na sněhu a na ledě (MF 1984)
- 14) F. Bílek: Turistika mládeže
- 15) M. Zapletal: Jak vést letní tábor (MF 1969)
- 16) M. Vosátka: Encyklopedie táborníka (MF 1971)
- 17) V. Rogl: U táborového ohně (Olympia 1969)
- 18) J. Kutý: Bezpečnost práce s kolektivy dětí a mládeže (ČSOP 1995)
- 19) Kolektiv autorů: Skautský oddíl II-Program 2
- 20) J. Goldmanová: Jak si nenechat ublížit
- 21) T. Schubert: Bezpečnost a riziko na skále, sněhu a ledu (1998)
- 22) Kolektiv PŠL a OWB: Instruktorový slabikář
- 23) J. Neumann: Dobrodružné hry a cvičení v přírodě
- 24) VOGEL: Novinky v pravidlech provozu na pozemních komunikacích (2000)
- 25) John Wiseman: SAS Příručka jak přežít (Svojka a Co 1999)
- 26) Miroslav Dužík: Táborová prax (Slovenský skauting 2001)
- 27) Milan Hubáček: Zápisník vedoucího na táboře (Javor 1999)
- 28) Michele Elliottová: Jak ochránit své dítě (Portál 2000)
- 29) R. Fischer, M. Pokorný: Právní minimum vedoucího dětského kolektivu (1998)
- 30) R. Fischer, M. Pokorný, J. Vlasák, T. Valenta: Bezpečnost při práci s dětmi (ČRP 2000)
- 31) P. Novák, J. Smolík, J. Vlasák, T. Valenta: Požární ochrana (ČRP 2000)
- 32) Krizové situace (Duhové listí 2002)
- 33) Časopisy Mozaika, Skauting, Duhové listí, Tomík, Wampum, Archa
- 34) Hranice bezpečí - Prevence sex. zneužívání dětí a mládeže (ČRDM 2009)
- 35) Příručka pro školy: Když se stane neštěstí (HZS ČR 2011)
- 36) Úrazy dětí, Děťství bez úrazů o.p.s. (2006)
- 37) www.jmpionyr.cz, www.chmi.cz, www.pionyr.cz, www.junak.cz, www.nidm.cz, www.dobrytabor.cz
- 38) Vyhláška 73/2005 Sb., aktuální znění č.147/2011 sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami...

UNIVERZÁLNÍ TÍŠŇOVÉ VOLÁNÍ

- funguje v celé Evropské unii
- je dostupné na mobilních i pevných sítích
- funguje, i když nemáte kredit nebo kartu do automatu

POKUD TO JDE, VOLEJTE PŘÍMÉ HAVARIJNÍ ČÍSLO

Je to rychlejší přivolání konkrétní pomoci!!!!

150 Hasiči

155 Zdravotní záchranná služba

158 Policie

156 Městská policie

1210 Horská služba

Nastane-li život ohrožující situace, ocitá se i oznamovatel ve stresové situaci. Je důležité zachovat si chladnou hlavu a nepropadnout panice. Komunikace s operátorem tísňového volání, ale i s okolím, by měla probíhat bez emocí a měla by být jasná a srozumitelná.

Co nejpřesněji uveďte místo KDE se událost udála, adresa (ve městě), poloha místa v krajině (silnice, křižovatka, vzdálenost), orientační místa a možnosti přístupu - příjezdu.

Pošlete někoho dopředu, aby zajistil navigaci ke krizovému místu.

V noci zajistěte světelné označení místa.

Sdělte charakter krizové situace (autonehoda, požár, úraz, povodeň...).

Uveďte počet postižených, zraněných popište co nejpřesněji rozsah zranění, pohlaví a věk postižených.

Po ukončení hovoru zajistěte, aby někdo byl „na telefonu“.

Připravte zdravotnickou dokumentaci dítěte.

Při kritických stavech je důležité a včasné a správné přivolání profesionální zdravotní záchranné služby. V návaznosti na to, podle pokynů ZZS, okamžitě zahájit poskytování první pomoci.

V případě požáru dle možnosti zachraňovat lidi, materiál a hasit.

Nikdy nekončete hovor dříve, než ho ukončí operátor tísňového volání. Umožněte mu položit doplňující dotazy.

OBSAH

1. Úraz není náhoda - úrazům lze předcházet	1
a) Základní předpisy pro práci s dětmi.....	2
b) Přihláška do oddílu /kroužku a pravidelná činnost	3
c) Poučená osoby k výkonu funkce	3
d) Děti se specifickými vzdělávacími potřebami	4
2. Bezpečnost při činnosti v místnosti	5
3. Bezpečnost při činnosti v tělocvičně a na hřišti, při sportovních závodech a soutěžích.....	6
4. Bezpečnost při přesunu dětí a kolektivu	6
a) v dopravních prostředcích	6
b) při chůzi po silnici	7
c) při pěších přesunech, na vycházkách a výletech	8
d) při přesunech na lyžích	10
e) při jízdě na kolech.....	10
f) při jízdě na lodích.....	11
5. Bezpečnost při koupání	12
6. Bezpečnost při terénních a nočních hrách, při pořádání akcí, soutěží a her.....	13
7. Bezpečnost při práci s nástroji a náradím.....	14
8. Ochrana před úrazem elektrickým proudem.....	15
9. Bezpečnostní předpisy při speciálních činnostech	15
10. Bezpečnost při střelbě.....	16
a) střelba ze vzduchovky	16
b) při střelbě z jiných zbraní	16
c) zábavná pyrotechnika, různé výbušniny, atp.	16
11. Přírodní živly a bezpečnostní předpisy.....	17
12. Alkohol, kouření, šikana, sex a sexuální harašení.....	19
13. Základy bezpečnosti při provozu tábora	20
14. Postup v případě vážného úrazu nebo jiné mimořádné události	21
15. Požární ochrana	21
a) Obecné povinnosti a předpisy	21
b) Zásady pro pobyt v přírodě	20
Tab. 1. Maximální zatížení dětí a mládeže v pěší turistice	24
POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA:	26
OBSAH	27
ČERNÁ KRONIKA.....	28

Závěrem:

V rámci školení Bezpečnostní předpisy pro činnost s dětmi v části bezpečnost při přesunech realizátor školení zváží doplnění obecných pokynů (náležitý dohled, činnost v klubovně, přeprava dopravními prostředky, chůze po silnici, pěší výlety atd.) o ty činnosti, které bude oddíl provozovat - přesun na lyžích, kolech, v horském terénu ap.

Autoři uvítají jakékoliv připomínky, návrhy a doplňky, které mohou zkvalitnit další vydání tohoto materiálu.

Kontaktní adresy:

www.jmpionyr.cz, e-mail: klubko@jmpionyr.cz, Pionýrské vzdělávací centrum KLUBKO, Údolní 58a, 659 88 Brno

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PIONÝR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČERNÁ KRONIKA:

- Při odchodu z koupaliště zjistila vychovatelka, že zbývá jedna hromádka šatů. Následně byl 16-ti letý K. L. nalezen utonulý na dně bazénu. Pravděpodobně mu při plavání pod vodou někdo tzv. „skočil za krk“.
- Na dětském táboře v Popůvkách došlo k zranění 3 dětí, když manipulovaly s nalezenou rozbuškou.
- Při odvozu zraněného došlo při následné dopravní nehodě ke zranění dalších tři osob.
- Při vichřici na Žďársku byl vyvráceným stromem usmrcen vedoucí tábora M. H.
- Na táborové základně v Jižních Čechách došlo k vyvrácení stromu z promáčené půdy. Pádem stromu na táborovou chatku došlo k usmrcení oddílové vedoucí M. K.
- Při „řádění“ upadl do ohniště 9. letý P. K. a byl s popáleninami převezen do nemocnice
- Do nemocnice v Dačicích byl převezen s opařeninami 11. letý R. T. Způsobil si je párou při neopatrném otevření pařáku na brambory.
- 50 metrů od chaty zasáhl blesk 4 žáčky, které se opozdily při návratu z výletu. F. G. zemřela v nemocnici ostatní jsou mimo nebezpečí života.
- Tři děti byly převezeny do nemocnice po té, co se prokázalo, že hladily "přítulnou srnku". Budou se muset podrobit nákladné léčbě proti vzteklině.
- V šoku byla převezena do nemocnice 10. letá A. D., když ji při táborové stezce odvahy „postrašili“ místní nudící se mladíci. Následek - děvče začalo koktat.
- Po celonočním hledání byl za pomoci policie a místních občanů byl nalezen 7. letý Z. P.
- Při zachraňování 10. leté Veroniky se utopil na řece Vltavě vedoucí tábora A. M. Dívka však byla zachráněna.
- 17. letý D. R. utrpěl vážné popáleniny, když vyráběl louče na zapálení táboráku.
- „Ulétlá sekera“ zranila kamaráda na noze, bylo to již jeho třetí zranění na táboře, první bylo zapíchnutý hřebík v noze a další pilou naříznutý prst.
- Při noční hře NA BLUDIČKY došlo k vážnému poranění oka 11. leté R. C.
- Při nevhodné hře v klubovně prošel prosklenými dveřmi 14. letý W. T a došlo k naříznutí tepny. Jen díky pohotovému první pomoci nedošlo k vážným následkům.
- Pro podezření z požití závadných hub byly "vypumpovány" žaludky pěti táborníkům z Chytápek. Houby byly dětem podány v polévce. Bude požadován regres zodpovědných táborových pracovníků.
- Se štěstím vyvázli s pouhým nachlazením dva 12. letí chlapci, kteří šli bruslit na špatně zamrzlý rybník - zachránili je pomocí prken jejich kamarádi.
- 12. letý A. K. uklouzla a při pádu do údolí si způsobil těžký otřes mozku a zlomeninu ruky.
- V průběhu 1. táborového dne zjistili vedoucí, že jedno z dětí je hluchoněmé, přestože v přihlášce ani listu účastníka nebylo žádné upozornění. Naštěstí na táboře byli i sourozenci dítěte, kteří ovládali znakovou řeč.
- K popáleninám s trvalými následky došlo, když do misky se zapáleným ředidlem jeden z chlapců kopnul a na druhém se vznítily sportovní souprava.
- Za pohlavní zneužívání dívek, jehož se dopouštěl nejméně posledních 12 let, dostal učitel a vedoucí dětského uměleckého souboru 8 let vězení.

Myslete na všech akcích i na možná rizika snažte se je minimalizovat. Ono to potom opravdu nejde jednoduše vrátit zpátky, ... a zůstane Vám jenom velmi bolestná vzpomínka a pocit, že šlo udělat něco víc...

Úraz se stane během několika vteřin, jeho následky tu mohou být na celý život.

9a. verze

Vydala: Jihomoravská krajská rada Pionýra v Brně

©

KLUBKO

BRNO

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vydala: Jihomoravská krajská organizace Pionýra pro vnitřní potřebu
Údolní 58a, Brno 659 88, www.jmpionyr.cz
Publikace vydána v rámci projektu Pojd'me spolu hrazeného z ESF

Prošlo jazykovou korekturou, neprodejné.

© Brno 2015

1. vydání